N°. 2 Donderdag 13 Januari 1921. 21ste Jaargang.

... ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

...gericht door Kolonel ...E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

...OFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
...CHTINGENDIENST . . . . . } „ TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN ...en worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën*, tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN
IJzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz.
VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791 161

Hofleverancier van H.M. de Koningin.

Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië

Hofleverancier van H.M. de Koningin.

HEEREN EN KINDER KLEEDING

PEEK & CLOPPENBURG

KLEEDING NAAR MAAT

Verspreiding van ...aden Adjeng Kartini's denkbeelden door middel van vertalingen.

—o—

...r menigeen zal het een aangenaam bericht zijn, ...van de brieven, door Raden Adjeng Kartini ...hreven, en in 1911 door mij uitgegeven onder ...titel: „*Door Duisternis tot Licht*", thans een ...sche vertaling is verschenen, van de hand ...Noord-Amerikaansche dame, Mevrouw Agnes ...se Symmers.

Wat bij deze uitgave vooral opmerking verdient: deze dame is één der eerste leerlingen van den aan de Columbia-University te New-York opgerichten leerstoel voor het Nederlandsch. De eerste Hoogleeraar was de heer van Noppen, de tegenwoordige, de heer Barnouw.

De heer van Noppen behandelde met zijn leerlingen o.a. Kartini's brieven. Deze brachten Mevrouw Symmers in vervoering, zoals bleek uit een schrijven, dat ik eenige jaren geleden van haar mocht ontvangen. Zij vroeg daarin verlof om van het boek een vertaling in het Engelsch uit te geven. Het spreekt vanzelf, dat ik volgaarne de toestemming verleende. Dit geschiedde zonder eenige voorwaarde, doch met het verzoek om, zoo mogelijk, een gedeelte

ATTENTIE. **Volgens art. 3 H. H. R. behoort opzegging van het lidmaatschap plaats te hebben schriftelijk vóór 15 December. Derhalve kunnen verzoeken tot afschrijving als lid der Vereeniging niet meer in behandeling worden genomen.**

187

Fa G. J. HILBRINK
8 Daendelsstraat 's-Gravenhage
DAMESKLEERMAKERIJ
bericht hiermede, dat zij gedurende de maanden December en Januari naar maat zal verkoopen:
Dames Tailor Made Wandel Costumes met zijde gevoerd voor f 115.—.
Mantels of Ulsters voor f 100.—.
Rokken voor f 40.—.
uitsluitend uit eene groote sorteering Eng. Stoffen.
De nog voorradige Bontmantels en Bontgarnituren zullen tegen concurr. prijzen worden uitverkocht.
Gedurende December—Januari Zaterdags tot 5 uur geopend.

OOST
P. M. BROEKMANS AMSTERDAM
WEST

KONINGSPLEIN HOEK HEERENGRACHT
LADIES AND GENTLEMEN'S TAILOR
STEEDS VOORHANDEN HET FIJNSTE EN ALLERNIEUWSTE
VOOR DAMES EN HEERENKLEEDING.
KLEEDING NAAR MAAT BINNEN 2 X 24 UUR GEREED

der opbrengst voor het Kartinifonds te bestemmen.

Mevrouw Symmers beantwoordde dit laatste verzoek met de toezegging, dat zij de helft van het haar toe te kennen honorarium aan het Kartinifonds zou afstaan. Voordat het tot de uitgave van een boek kwam, werden gedeelten der vertaling opgenomen in het tijdschrift „The Atlantic Monthly", waardoor de belangstelling der Amerikaansche lezers in hooge mate getrokken werd.

Mevrouw Symmers deed mij van het honorarium, haar voor de artikelen in voormeld tijdschrift toegekend, de helft toekomen, n.l. $ 125, gelijk aan ƒ 326.80, dat dadelijk aan het Kartinifonds werd uitgekeerd.

Het spreekt vanzelf, dat thans nog niets ontvangen is voor de geheele vertaling. Dit zal voorloopig afhangen van het aantal exemplaren, dat nog in het afgeloopen jaar verkocht is.

Ten slotte verklaarde de uitgever Alfred A. Knopf zich n.l. bereid, om tot de uitgave van het geheel over te gaan, hetgeen thans werkelijkheid is geworden, onder den titel „Letters of a Javanese Princess", welke benaming geheel komt voor rekening van den uitgever, waar toch Kartini zelve uitdrukkelijk zegt, dat zij geen prinses is, wat ook in de vertaling voorkomt.

Op zekeren dag ontving ik van Mevrouw Symmers een brief voor den Heer Louis Couperus, houdende verzoek namens den uitgever, om een voorrede te schrijven. Mij werd de bevoegdheid gegeven, om dien brief al dan niet aan den Heer Couperus te doen toekomen. Het spreekt echter vanzelf, dat ik van de bevoegdheid tot terughouding geen gebruik maakte, en mij er in verblijdde, toen de Heer Couperus zich bereid verklaarde aan het verzoek gevolg te geven.

In overleg met mij heeft Mevrouw Symmers ongeveer 1/3 van de oorspronkelijke uitgave in de vertaling weggelaten, ter voorkoming van herhalingen.

Deze herhalingen waren aanvankelijk een noodzakelijk gevolg van de omstandigheid, dat geput moest worden uit brieven, aan verschillende personen geschreven. Dezelfde overweging bestond echter niet voor de vertaling, en wanneer thans overgegaan wordt tot een noodig geworden vierden druk van „Door Duisternis tot Licht", zal gestreefd worden naar weglating van herhalingen. Tevens zal daartegen wellicht aan het werk zijn toe te voegen, geheel of ten deele, de beschouwingen, waartoe Kartini's gedachten aanleiding hebben gegeven.

Aan de Engelsche vertaling zijn noten toegevoegd, die Mevrouw Symmers uit andere bron heeft ontleend en die blijk geven van haar groote belangstelling voor de onderwerpen door Kartini behandeld. Hier en daar zijn in de noten fouten ingeslopen, waarvoor zekere toegevendheid kan worden ingeroepen.

De gelegenheid ontbrak mij tot dusverre om het thans verschenen werk met het oorspronkelijke te vergelijken, maar bij lezing van de vertaling op zich zelve, overdrijft men zeker niet door te zeggen, dat deze keurig is en zeer juist weergeeft, wat in het gemoed van Kartini leefde.

Hare hoofdgedachten zijn, zooals wij allen weten, voor een groot deel reeds in vervulling gegaan, en het is zeker geen geringe vreugde, dat thans een groote schare van vreemdelingen van die gedachten kennis kan nemen.

Met leedwezen moet ik echter vermelden, dat de uitgever in een aankondigingsblaadje zich veroorloofd heeft, om van Java een geheel verkeerd beeld te geven, als waren de sympathieke bewoners van dat eiland halve barbaren (semi-barbaric) geweest en de vrouwen mohamedaansche gevangenen (Mohammedan prisoners). Verder verklaart hij ten onrechte, dat Kartini's echtgenoot geneesheer is geweest. Hij weet blijkbaar niet, dat Java eeuwen vóórdat Amerika ontdekt werd, reeds een bij uitstek beschaafd land was.

Er is nog iets dat ik uit een ander oogpunt betreur, d.i. dat een Nederlandsche dame, Mejuffrouw M. Westenberg, reeds lang eveneens een Engelsche vertaling gereed heeft, die tot dusverre het licht niet heeft kunnen zien, bij gebreke van een uitgever.

De bedoeling was, dat de vertaling van Mevrouw Symmers bestemd zou worden voor de Vereenigde Staten van Amerika, Canada en naburige landen, terwijl die van Mej. Westenberg haar weg zou vinden door Groot-Britannië en Britsch-Indië.

Beide dames wisten van elkanders werk, en het

Feuilleton.

Een babbeltje over Curaçao.

Zijn Verleden en zijn Heden.

Door J. van Haaften.

Curaçao, hoe prettig heb ik het daar niet gehad en al is het lang geleden al, meer dan 20 jaar, toch denk ik er steeds met het grootste genoegen aan terug. Mijn herinneringen er aan zijn vele, zoowel van menschen als toestanden, ze zijn van allerlei aard en soort.

Wel is Curaçao klein en gebeurt er betrekkelijk maar weinig, maar de menschen en de toestanden zijn er zoo geheel anders dan overal elders, dat men voor een verblijf van niet al te langen duur gelegenheid te over heeft, indien men althans daarvan houdt, zich bezig te houden met de waarneming er van.

Alvorens echter van de menschen en toestanden iets te vertellen, wil ik eerst den lezer in het kort op de hoogte brengen van dit West-Indische Koloniale bezit.

Curaçao, het hoofdeiland der Nederlandsche West-Indische Benedenwindsche Antilleneilanden, heeft een oppervlakte van ruim 555 K.M². en telt ongeveer 35000 inwoners.

De hoofdstad Willemstad bezit een der mooiste natuurhavens van West-Indië, die gevormd wordt door de er midden doorheen loopende St. Annabaai, welke uitloopt in het daarachter gelegen „Schottegat", mede een groote ruime baai, die een veilige ankerplaats oplevert voor een groot aantal schepen.

Willemstad, dat als het ware om de St. Annabaai is heengebouwd, vertoont aan de zijde van de haven talrijke grootere en kleinere scheepswerven, grootendeels ingericht op den bouw en de reparaties van schoeners.

Die schoener is het geliefkoosde scheepje van den Curaçaoënaar; daarmede toch onderhoudt hij de handelsbetrekkingen met de andere eilanden, alsmede met de Zuid-Amerikaansche havens en, indien de gelegenheid zich voordoet, is de schoener-kaptein er ook niet afkeerig van daarmee smokkelhandel uit te oefenen.

Men zag dan ook gewoonlijk heel wat van die schoenertjes aan de kade van de St. Annabaai, waar van de diepte zoodanig is, dat ook grootere zeeschepen er zonder eenig bezwaar kunnen meren en meestal waren in dien tijd er eenige van deze laatsten daar bezig te laden of te lossen.

De St. Annabaai staat n.l. in directe verbinding met de zee (de Caraïbische), en hoewel er destijds eenige aan het binnenkomen van grootere schepen eenige moeilijkheid verbonden was, bestaat deze thans niet meer.

Destijds konden n.l. grootere schepen de haven niet zonder loods binnenkomen, omdat, hoewel de monding van de St. Annabaai veel breeder was, de vaargeul slechts een breedte van ± 45 M. had.

119

ISERIEF & CO.
Magazijn „De Prijslijst"
Veenestraat 16-18 - DEN HAAG - Valeriusstraat 29
Specialiteit
Tricotage
Garen en Band
Kousen
Verzending naar Oost- en West-Indië.

Wasch-, Glans- en Strijkinrichting „Fortuna"
Mej. v. d. NEUT — HOEFKADE 59
Wasschen en Stoomen van Gordijnen, Spreien en Dekens.
OVERHEMDEN . . . . f 0.40 | FRONTS . . . . f 0.18
VESTEN . . . . f 0.60 | BOORDEN . . . . f 0.15
HALFHEMDEN . . . . f 0.25 | MANCHETTEN p. p. f 0.20
BLOUSES . . . . . . vanaf f 0.50.
Voor geheele wasschen speciaal tarief.
De goederen worden afgehaald te Den Haag, Scheveningen, Rijswijk en Voorburg. 47

N.V. WIENER & VAN WITSEN
Gevestigd 1851
Indische Uitrustingen
ROTTERDAM 35 Schiedamsche Singel
DEN HAAG 94 Noordeinde

E. VAN EMBDEN
In- en Verkoop van
uitsluitend eerste soort nieuwe en tweede hands
MEUBELEN, PIANO's, BRANDKASTEN, KANTOORMEUBELEN, enz.
Schiekade 207 - ROTTERDAM - Telef. 10134
(naast Astoria Bioscope) 63

H Hammond School en COPIEERINRICHTING S
Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam
(Ruys' Handelsvereeniging) beveelt zich beleefd aan als oudste inrichting op dit gebied voor de levering van correct schrijf- en copieerwerk.
Strengste discretie verzekerd. 82

MAISON VAN HAL
Hofleverancier van H.M. de Koningin 103
Reigerstr. 14 BREDA Telefoon 442
Heerenkleeding
Dameskleeding
Indische Uitrustingen
Uniformkleeding
Lid N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

PENNOCK-COMPANY
Huygensstraat 27 Tel. H 6300 - Tel.-Adr.: „Highspeed"
DEN HAAG
BANDOENG
145
EXPORT van AUTOMOBIEL- en KOETSWERK-ONDERDEELEN

Firma L. J. C. BOUCHER
Algem. Binnen- en Buitenlandsche Boekhandel
's-Gravenhage - Noordeinde 64c
Specialiteit: voor het samenstellen van Leesportefeuilles
Advertentie-Bureau

CORN. VAN DER SLUIJS
BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.
ALLEEN NOORDEINDE 162A. TEL. 4782. 181 DEN HAAG.

genoegen genomen met voormelde regeling.
De New-Yorksche uitgave zal zich thans ook in ... een weg banen, wat mij voor de groote moeite, die Mejuffrouw Westenberg zich getroostte, zeer leed doet.

Alvorens te eindigen, moge nog worden medegedeeld, dat ook een Maleische vertaling gemaakt is door de Heeren Baginda Dahlan Abdoellah, hulpleeraar voor de Maleische taal aan de Universiteit te Leiden, en Baginda Zainoedin Rasad, landbouwkundige der Landbouw Hoogeschool te Wageningen, thans woonachtig op Sumatra's Westkust. Deze vertaling werd toegezonden aan de Commissie voor de Volkslectuur te Batavia, doch is, voor zoover mij bekend, nog niet in het licht gegeven.

Met een vertaling in het Spaansch is een aanvang gemaakt.

Voor Fransche lezers zijn in het werk van den heer Chailley „Java et ses habitants" (4e druk van 1914) eenige stukken van Kartini's brieven verstaanbaar gemaakt.

Wat met groot genoegen kan worden vastgesteld, is dit: dat de wenschen van Kartini in steeds wijderen kring verwezenlijkt worden, en dat men zich thans reeds nauwelijks meer kan voorstellen, dat ooit andere opvattingen hebben bestaan.

De goede zaak zal zeker ten zeerste worden bevorderd, indien de voorafgaande mededeelingen ook in andere tijdschriften en dagbladen worden overgenomen.

Den Haag, Januari 1921.

Mr. J. H. ABENDANON.

Ons mooi Indië.

—o—

Als Meulenhoff-editie is bij den uitgever van dien naam verschenen „Ons Mooi Indië", Batavia, Oud en Nieuw, door J. F. L. de Balbian Verster en M. C. Kooy-van Zeggelen. Met photographische afbeeldingen naar natuuropnamen en historische gegevens. Het boek is alzoo gesplitst in twee deelen, van welk het eerste het oude Batavia door den heer Verster, het volgende, het nieuwe Batavia door mevr. Kooy behandeld is.

De beschrijving van het oude Batavia vangt aan met het hoofdstuk: „Het zoeken naar het generaal rendez-vous" (1595—1618) en eindigt met „Grootheid en verval" (1700—1808). Tusschen de uiterste jaartallen 1595 en 1808 schetst de schrijver, in aangenamen verhaaltrant, aan de hand van velerlei authentieke gegevens, de geschiedenis van Indië. Vanzelfsprekend treedt de groote figuur van Coen sterk op den voorgrond, omdat noch de enkele gezaghebber, vóór hem, noch de vele na hem zijn verdiensten ten opzichte onzer vestiging op Java kunnen evenaren. Aan hem danken wij, dat wij in Indië vasten grond onder de voeten verkregen en dien voor de toekomst konden behouden. Op zeer uitvoerige maar duidelijke wijze doet de schrijver voorts uitkomen, met welke enorme moeilijkheden wij in de eerste tijden hebben te worstelen gehad.

Met belangrijke wetenswaardigheden omtrent het voormalige bestuur en de wetgeving over de zeden en gewoonten, over onderlinge verhoudingen van inwoners, is het werkje gelardeerd. Met name dient nog vermelding de bij deze verhandeling behoorende schetskaartjes van de eerste vestiging aan de monding van de Tji-Liwoeng (1618) en van het bestaande emplacement en het kasteel in wording, welk laatste door Coen in 1619 naar Nederland verzonden werd.

De beschrijving van het nieuwe Batavia door mevr. Kooy-van Zeggelen staat geheel in het teeken van het heden, ofschoon de schrijfster wel eens een schrede teruggaat waar het betreft de samenkoppeling van Oud en Nieuw bij enkele vermaarde gebouwen of hedendaagsche instellingen, welker fundamenten in het verleden liggen.

Zoo versmaadt zij niet een bezoek aan de benedenstad, om de tegenstelling tusschen Heden en Verleden te beter te doen uitkomen. Ook leidt schrijfster den lezer naar Mr. Cornelis, Buitenzorg en Priok. Maar, vóór alles, vraagt zij de aandacht voor het hedendaagsche Batavia, dat van alle zijden wordt doorkruist en schetst ze, op altoos onderhoudende wijze, het leven en de levensgewoonten van Europeaan en Oosterling en vreemden Oosterling. Zij beschrijft het drukke leven van den arbeid in de morgenuren, even-

---

Sindsdien zijn de toestanden op havengebied voor Curaçao in alle opzichten beter geworden.

De aanleiding hiertoe is geweest de graving van het Panamakanaal.

Curaçao's ligging ten opzichte van dat kanaal is n.l. uiterst gunstig, en wilde men van die gunstige ligging het gewenschte voordeel trekken, dan diende de haven up-to-date te zijn, hetgeen deze thans ook is. Die ligging is n.l. zóó, dat het ongeveer op den weg ligt der schepen, die zich van Afrika, Midden-Europa en den Noord- en Oostkust van Amerika naar het kanaal begeven, terwijl de schepen, die uit Noord-Europa komen, niet zulk een heel grooten omweg behoeven te maken, om, indien zij willen, Willemstad aan te doen.

Dat „willen" nu staat in het nauwste verband met de voordeelen, welke deze plaats die schepen kan bieden.

De Nederlandsche regeering heeft gelukkig ingezien, dat, wilde men die gelegenheid zoo groot mogelijk doen zijn, het in de eerste plaats noodzakelijk was de haven up-to-date te maken. Wel waren er in de oorlogsjaren groote bezwaren aan verbonden, maar toch heeft de regeering last gegeven, dat groote werk uit te voeren en na eenige jaren hard werken, heeft men het klaar gespeeld, om er in den loop van 1918 mee gereed te komen. Thans is de geheele haven uitgediept en is de vaargeul op een breedte van 80 M. en de diepte er van op 10.80 M. onder Curaçaosch peil gebracht. De breedte en diepte zijn thans zoodanig, dat alle schepen, die door het Panamakanaal gaan, ook daar kunnen binnenkomen.

Om nu echter die schepen tot zich te lokken, moet er natuurlijk voor gezorgd worden, dat in zulk een haven steeds voorhanden is de allereerste levensbehoefte voor een schip, t.w. goede en zoo mogelijk goedkoope kolen, welke daarenboven liefst zoo snel mogelijk moeten kunnen worden geladen. Beschikt zulk een haven nog over een dokgelegenheid voor groote schepen, dan wordt uit den aard der zaak de aantrekkelijkheid er van nog verhoogd.

Dank zij de voortvarende en bekende firma „Maduro", bezit thans Curaçao een uitnemende inrichting om op snelle wijze kolen in te nemen. Deze firma toch heeft eenige jaren geleden in het Schottegat een geheel nieuwen steiger gebouwd, waar met een speciale inrichting thans zeer gemakkelijk kolen kunnen worden geladen, zelfs met een snelheid van 150 ton per uur. Door diezelfde firma werd daarenboven in het jaar 1904 concessie gevraagd voor het aanleggen van een droogdok voor groote schepen, hetwelk zij zich voorstelde ook in het Schottegat te bouwen. Van dit schoone plan is echter niets gekomen en wel omdat de Regeering niet genegen bleek om aan een dergelijk bedrijf een voldoende subsidie te verleenen. De firma Maduro was n.l. van oordeel, dat, waar zulk een bedrijf over het algemeen weinig winstgevend is, het op den weg der Regeering lag er een zoodanige subsidie aan te verbinden, dat daardoor aan al te kwade kansen het hoofd zou kunnen worden geboden, want volgens die firma gold het hier voornamelijk een landsbelang. Dat de regeering heeft gemeend niet op het voorstel te kunnen ingaan, valt m.i. zeker te betreuren, want de voortvarende

AUG. SAVELKOUL - AMSTERDAM
SINGEL, HOEK HEILIGENWEG 20
Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng
HEERENKLEEDING NAAR MAAT
Indische Uitrustingen
Vraagt geïllustreerden Catalogus.

BATIK VERVEN
Batik-Apparaten, Batik-Teekeningen.
ATELIER VOOR ONDERRICHT.
OPGERICHT 1887.
FIRMA TENZER,
Noordeinde 139a. DEN HAAG (Holland), Tel. 4229.
KUNST-SCHILDERSARTIKELEN.
Voorwerpen om te Snijden, Branden, Beschilderen, enz.

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij
VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL
Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumenie; eertijds van H. M. Koningin Sophia.
OPGERICHT 2 AUG. 1853. 115
Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.
UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LUIERMANDEN.

Ik zing de lof der

Monarch
Schrijf-machine
HOOFDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & Co.
AMSTERDAM-ROTTERDAM
DEN HAAG.

N.V. MEUBELFABRIEK
V/H LE COINTRE & CO.
Ameublementen
Betimmeringen
Gordijnen
Tapijten
Modelhuis: Oude Molstraat 32
'S-GRAVENHAGE

BALANSCONTROLE
BELASTINGZAKEN
INRICHTEN EN CONTROLEEREN
VAN ADMINISTRATIES
H. A. VERHEIJ
LID NEDERLANDSCHE BOND VAN ACCOUNTANTS
VONDELKERKSTRAAT 17 51
TEL. Z. 3603 AMSTERDAM

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22
's-GRAVENHAGE TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe Leden aan.

Behalve GOED BROOD wordt U een dividend van 5 % gewaarborgd.

134

Electro-techn. en Mechanisch Bureau
„HOLLAND"
ANNASTRAAT 17 - DEN HAAG - TEL. H. 4738

2 × bellen.

Electriciteit op elk gebied.
Groote keuze Electrische Ornamenten, enz.
61 Baden, Geysers, Waschtafels.

101

De leukste DANSAVONDJES organiseert men met een „His Master's Voice" GRAMOPHONE.
Enorme keuze platen bij: WILLEM SPRENGER.
Agent der Gramophone Comp. Ldt.
PASSAGE 46. Tel: 3778. DEN HAAG.

als de ontspanningstijd van den vroeg vallenden avond, bezoekt de paleizen, societeiten, hospitalen, groote toko's enz., kortom, zij beeldt het hedendaagsch Batavia uit Wie es lebt und strebt!

De kennisneming van deze uitgave is aan te bevelen voor hen, die op gemakkelijke wijze hun kennis van Indië willen aanvullen, maar ook voor hen, die gaarne nog eens verwijlen bij hetgeen ze in vervlogen dagen hebben gezien en ondervonden. Uitgaven als deze brengen Nederland nader tot Indië en omgekeerd en zijn reeds daarom alleen toe te juichen.

Druk en verdere uitvoering zijn alleszins te prijzen; de photo's zijn bizonder geslaagd.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Anonymiteit in de pers.

De *Sum. Post* tweestart: In de Hollandsche mailbladen vinden wij de prae-adviezen voor het in October te Rotterdam gehouden journalistiek congres. Over de anonymiteit in de pers geeft de heer H. A. Lesturgeon als zijn meening, dat:

„De anonymiteit een fundamenteele fout is. Zij is een directe aantasting van het levensbeginsel der pers. De pers is de openbaarheid, de openbaarheid is het licht, de anonymiteit is de duisternis. En wat duisternis is, is uit den booze."

De heer Joh. de Meester komt tot de conclusie, dat het gezag van de pers handhaving van de anonymiteit eischt.

Gevoelen wij in 't algemeen meer voor het standpunt van den eersten prae-adviseur, voor wat Indië betreft zouden wij de anonymiteit niet gaarne prijsgegeven willen zien. Niet allereerst omdat het gezag van de pers er schade van ondervinden zou, maar meer omdat de persdiscussies dan een nog veel persoonlijker karakter, dan nu reeds het geval is, zouden dragen.

De behoefte om niet over een bepaalde meeningsuiting, maar over en met den uiter ervan in debat te treden, is in een zeker deel van de pers in Indië zóó groot, dat, zelfs wanneer blijkens 't een of ander teeken de schrijver een ander dan de leider van het blad is, deze laatste, wiens naam bekend is, toch op een zeer persoonlijke wijze in 't debat wordt betrokken.

Voorbeelden ter staving van deze bewering zijn er zeer vele. We kunnen ze achterwege laten. Het feit is tè bekend en valt dagelijks te constateeren.

Elke gelegenheid om aan dit Indische perskwaad uitbreiding te geven, moet worden vermeden, te meer waar aan sommige bladen ook zoovele *occasionele*, onder wie dikwijls ambtenaren, medewerken. Werden zij allen verplicht hun naam onder hun artikel te plaatsen, zeker zou het aantal persoonlijke campagnes nog grooter worden.

De wet hier eischt de publicatie van den naam der journalistieke leiders, der hoofdredacteuren. Dat is genoeg. Over hun naam, persoon, familie en gebreken raakt het deel der pers, dat wegens gebrek aan zakelijke argumenten steeds persoonlijk wordt, niet uitgepraat, zoodat zijn campagne als 't ware automatisch vervloeit.

Werden er nieuwe namen op 't tapijt gebracht, dan vindt dit soort persridders weer nieuwe schimpstof en dus nieuwe gelegenheid om de pers in 't algemeen te blameeren.

Wij voelen dus in Indië 't meest voor de bestaande anonymiteit. Al geven wij grif toe, dat onze „motiveering" niet bepaald geschikt is om in een praeadvies vast te leggen, of op een journalistiek congres naar voren te brengen.

Recht op pensioen na tien jaren dienst.

In de *Java-Bode* van 4 en 5 Nov. betoogt *Dr. G. J. Nieuwenhuis* in het artikel „Twintig jaren dwangarbeid", dat het voor den ambtenaar in 's Lands dienst gewenscht is na een minimum van een zeker aantal jaren, de uitdienst treding *geheel* vrij te laten en het pensioen evenredig met den diensttijd te houden.

Samenvattend komt schr. tot de volgende conclusies:

1. Een wijze politiek let niet allereerst op onmiddellijk succes, maar gaat na welke maatregelen voor een toekomstige ontwikkeling noodzakelijk zijn. Ze houdt dus rekening met den evolutiegang, ze bepaalt haar bestek langs sociologischen weg.

Amerikaansche regeering b.v. heeft wel degelijk gezorgd, dat er bij het Panamakanaal, behalve uitstekende gelegenheden tot kolen innemen, ook die tot dokken bestaat.

Aan beide zijden van het kanaal, en wel, te Christobal (de voornaam van Columbus; in het Spaansch: Christobal Colon); aan het Caraïbische uiteinde en te Balbao (de eerste ontdekker van de Stille Zuidzee) aan de zijde van de Stille Zuidzee zijn groote gouvernements-kolenstations opgericht, waar als reclame-maatregel voor het kanaal, de kolen tegen den kostenden prijs worden verstrekt.

Gelukkig zijn de kolen en werkkrachten te Curaçao eveneens niet duur, terwijl daarenboven dit eiland het groote voordeel heeft van een veel beter en bovenal veel gezonder klimaat. Dit laatste nu laat aan het Panamakanaal zeer veel te wenschen over, want èn klimaat èn gezondheidstoestand zijn er voor het grootste deel van het jaar zeer ongunstig.

Door dat al is Curaçao in een gansch andere en betere positie gekomen, dan wanneer ook.

Dat het nog eens tijden van grooten voorspoed zal mogen beleven, is mijn hartgrondige wensch, want Curaçao is steeds een onzer meest loyale bezittingen geweest, waar men immer blijk gaf van groote genegenheid voor het moederland.

Ten teeken, dat men ook in het buitenland overtuigd is van die groote toekomst, haal ik hier eenige opmerkingen aan, genomen uit een artikel uit een der laatste nummers van „The American Review of Reviews", van het jaar 1916, waarin de schrijver den toen in onderhandeling zijnde verkoop der Deensche West-Indische eilanden bespreekt en daaraan een beschouwing vastknoopt over de Nederlandsche eilanden aldaar.

Het komt den schrijver niet onwaarschijnlijk voor, dat Nederland te eeniger tijd zich van die bezittingen zal willen ontdoen, in welk geval Amerika bereid is, aan zijn zeer goeden vriend Nederland er een zeer hoogen prijs voor te betalen, te meer, en hier komt de aap uit de mouw, omdat Curaçao door de graving van het Panamakanaal schitterende financieele vooruitzichten heeft verkregen.

Voor Amerika zoo betoogt de schrijver verder, zouden door een dergelijken aankoop de groote bezwaren worden voorkomen, die zeer stellig het gevolg zouden wezen van een poging, door eenige mogendheden gedaan, om die bezittingen aan te koopen, omdat de Vereenigde Staten in zulk een overdracht nimmer zoude kunnen berusten.

Het is te hopen en, mijns inziens, ook te verwachten, dat Nederland zulk een stap nimmer uit eigen beweging zal doen, want, en hierin ligt het kardinale verschilpunt tusschen de beide gevallen: de bevolking der Deensche eilanden wenschte bijna unaniem die sedert plaats gehad hebbende overdracht en die onzer West-Indische eilanden wenscht zulks niet.

De overige in de West-Indiën gelegen Nederlandsche eilanden zijn Aruba, Bonaire, St. Eustatius, Saba en St. Martin, welk laatste eiland slechts ten deele Nederlandsch is, daar het voor de helft aan Frankrijk behoort.

Wat mij het meeste trof tijdens mijn verblijf te Curaçao, alwaar ik eenige maanden ben geweest en

Firma H. RAHR, Utrecht
ACHTER ST. PIETER 4 - TELEFOON 443
OPGERICHT 1835. 301
Piano- en Muziekhandel.

VOORHANDEN EEN GROOTE KEUZE: 174
Romans, Jongens- en Meisjesboeken, Prentenboeken.
Kantoor-, School-, Schrijf- en Teekenbehoeften.
Spoedige levering van alle Studieboeken, Tijdschriften en Modeplaten.
Leesbibliotheek in 4 talen. Advertentie-Bureau.
BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Weimarstraat 16a b.d. Suezkade DEN HAAG
Telefoon 3213

Zeebaboe's en Jongens beschikbaar. 203

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden

v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

2. Zoo weet ze, dat ook het *dienstverband* aan evolutie onderhevig is.

3. De periode van het *lange verband is nu voorbij*, want: de veranderde omstandigheden maken Indië minder aantrekkelijk voor een lang verblijf, zoodat, wanneer we hiertoe dwingen, de werklust afneemt en de indiensttreding zeldzamer wordt. Het lange dienstverband is dus niet meer wenschelijk. Het is ook niet meer noodzakelijk, omdat het wisselen van personen minder wordt gevoeld dan vroeger.

4. De periode van het *detacheeren* is nog niet aangebroken, omdat die een verdere ontwikkeling van de Inlandsche maatschappij veronderstelt.

5. We zijn nu toe aan de periode van het *korter dienstverband* met pensioenrecht.

6. Juist omdat zijn tijd sociologisch is vastgesteld, dus rijp is, heeft dat korte dienstverband verschillende voordeelen, zoowel voor Nederland als voor Indië. We krijgen in Indië meer en blijmoedige werkers, en we geven aan het moederland bruikbare gepensionneerden, die door de zelfgedane beslissing het oude land meer zullen waardeeren en hun, in Indië verkregen ervaring, in Holland gaan gebruiken. Hollandsche werkers in Indië en Indische ex-werkers in Holland beide zullen minder „kankeren”. Voor de laatsten geen smadelijk op-stal-gezet-zijn, voor de eersten geen 20 jaren dwangarbeid.

De kinineprijzen.

Het *N. v. d. D.* toont zich verontwaardigd over een circulaire van de Bandoengsche Kininefabriek, waarin wordt medegedeeld, dat zij den prijs van alle kininezouten voor binnenlandsch gebruik heeft opgeslagen met......honderd procent. De verhooging gaat onmiddellijk in.

Ook de *Java-Bode* is van meening, dat de Regeering hiertegen maatregelen moest nemen.

Daarna kreeg dit blad, van geachte zijde, het verwijt te hooren, dat het er naast was, omdat de prijzen waren verhoogd in verband met de opheffing van het uitvoerverbod.

De prijzen voor kinine waren laag, omdat uitvoer naar het buitenland niet mogelijk was. Nu de buitenlandsche markt weer open is, worden de prijzen verhoogd, ook voor het binnenlandsche gebruik, omdat anders de kinine, voor het binnenlandsch gebruik gekocht, toch de weg naar het buitenland zou vinden. Het middel van de *J. B.*, om door het vaststellen van maximum-prijzen de verhooging te voorkomen, zou daarom ondeugdelijk blijken.

Voor heden wil het blad volstaan met te constateeren, dat. al moge het vaststellen van maximumprijzen voor kinine niet leiden naar het gewenschte doel — kinine zoo goedkoop mogelijk voor het binnenlandsch gebruik verkrijgbaar te stellen — de Regeering dan, door aankoop tegen minimum-prijzen, zal moeten overgaan tot het distribueeren van het zoo noodige geneesmiddel.

De Volksraadsvoorzitter geïnterviewd.

Het *Bat. Hbl.* deelt een vraaggesprek mede van Aneta met mr. dr. Schumann, den per s.s. *Patria* uit Nederland teruggekeerden president van den Volksraad. Wij nemen er dit uit over:

— Of de heer Schumann ook iets gemerkt had van belangstelling voor onze koloniën?

— Inderdaad, luidde het antwoord. En die belangstelling trof mij vooral aan het Hof, waar de Koningin mij ontving. Met buitengewoon veel interesse heeft de Koningin mij alle bizonderheden, Indië betreffende, afgevraagd, en ik ben ervan overtuigd, dat Ned.-Indië in de gedachten van ons Staatshoofd een groote plaats inneemt.

— Trouwens, vervolgde de heer S., *onverschilligheid* jegens Indië heb ik n e r g e n s ontmoet, wel een *groote onkunde* van zaken. Laat ik u zeggen, dat de algemeene indruk in het Moederland over Indië deze is, dat men hier in de tropen staat en leeft op terrein van onlusten en opstand......

— Op grond waarvan meent men dat?

— Laat ik daarop later eens terugkomen en de heer S. wees op het feit, dat eerst de Landvoogd zou moeten worden ingelicht.

— Wel wijs ik u nogmaals op de *groote onkunde*, die in Nederland heerscht omtrent de toestanden in Indië. Ik heb in Holland, behoudens enkele uitzonderingen, het Indisch nieuws moeten putten uit de Aneta-telegrammen! *Waarom laten de bladen het bij die telegrammen en geven zij geen opdrachten voor zoo beknopt, en toch ook weer zoo uitvoerig mogelijk schriftelijke correspondentie?* Dit is wel de grootste oorzaak, dat men in Nederland betrekkelijk zoo weinig

wel aan boord van een onzer kruisers, was het vreemde mengelmoesje wat men er, zoowel wat bevolking als wat taal, aantreft.

Wat nu die bevolking aangaat, die bestaat in hoofdzaak uit drie groepen en wel ten eerste de afstammelingen van de oude Nederlandsche kolonisten, ten tweede de bijna uitsluitend Joodsche nakomelingen van de vroegere Spaansche kolonisten en ten derde de negerbevolking en die van negerafstamming.

Die drie partijen staan zeer scherp tegenover elkaar, en zij, die meenen, dat op zulk een klein eiland de bewoners van Europeeschen oorsprong althans met elkaar op goeden voet staan, komen wel zeer bedrogen uit; want juist daar is de animositeit het grootst.

Betrekkelijk kort nadat ons schip daar ter plaatse was aangekomen, zagen wij er een treffend staaltje van. Teneinde op gemakkelijke wijze eens kennis te kunnen maken met het Europeesche deel der bevolking gaven wij n.l. kort na onzen aankomst een „at-home”.

Een bepaald succes was dat feest niet en gelukkig dat ons schip nogal groot was, zoodat de partijen elkander konden ontloopen en ook niet het minst dat er door de jongeren druk werd gedanst, anders zou het een reuzenfiasco zijn geweest, maar wie had er nu ook kunnen denken, dat onze gasten uit de verschillende kampen, zal ik maar zeggen, zich als leden van vijandige stammen zouden gedragen. Nauwkeurig werd b.v. steeds uitgekeken waar de eene partij zich neerzette en dan koos zich de andere een plaatsje zoo ver mogelijk daar vandaan.

De daar heerschende animositeit komt van weerskanten, en wel, omdat de oude Hollanders, om ze zoo maar eens te noemen, zich heel wat laten voorstaan op hun afstamming van de meesters van het land, terwijl de andere partij daarentegen weer op de eerste neerziet, wijl zij zich het meer intellectueele en daardoor hooger staande deel der bevolking acht.

Nu is het waar, dat men onder dat deel nog al eens lieden met muzikale of andere artistieke neigingen aantreft, en ook vond men daar lieden, die zich, behalve in de gebruikelijke landstaal, het Papiamentsch, een mengelmoes van Nederlandsch, Spaansch en Italiaansch, ook nog in andere talen, meestal Fransch, Engelsch of Spaansch, konden uitdrukken.

Onder de oude Hollanders daarentegen was het met de talenkennis over het algemeen wel heel treurig gesteld, want deze bepaalde zich gewoonlijk, behalve tot het Papiamentsch, tot een uiterst gebrekkig Hollandsch, dat, hoe grappig dikwijls om aan te hooren, toch als staaltje van kennis van de landstaal zeer bedroevend was. Ook aan muziek of kunst wordt door hen weinig gedaan, en wanneer men bij die soort families een avondje doorbrengt, komt er gewoonlijk pas leven in de brouwerij, wanneer er van dansen sprake is, want daarin zijn zij allen, zonder uitzondering, meesters.

(Wordt vervolgd.)

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS.
WIJNHANDEL
Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw, Piet Heinplein, Tel. 1587 / 1588 123
Bijkantoor: DEN HELDER, Hoofdgracht 37, Tel. 83.

THE PH. VAN OMMEREN CORPORATION OF NEW-YORK
New York, 42 Broadway. San Francisco (Cal.), 64 Pinestreet.
belast zich met:
Expeditie :: Assurantie
Opslag van goederen, enz. enz.
Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door 150
PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

...... Vereeniging voor ......
Correspondentie-Onderwijs
Goedgekeurd bij Kon. Besl. 25-10-1912
Een **uitstekende** gelegenheid voor hen, die in Indië wonen en studeeren willen, biedt de Vereen. voor Corr. Onderwijs
Technische Cursussen: Ambachts, Machinisten, Zeevaartonderw., Werktuigkunde, Electro-Techniek, Bouwkunde, Teekenakten.
Handelscursussen: Boekhouden, Handelscorrespondentie, Schoonschrijven, Stenografie.
Talen: Moderne-, Oude-, Handelstalen, (Spaansch, Maleisch, enz.)
Wiskunde, Opleiding Examen, Ambachten en Beroepen, enz.
Opleiding akten L.O. Wiskunde, Boekhouden, Talen, Teekenen, Landbouwkunde.
Opleiding akten M.O. Wiskunde (Kı en Kv), Boekhouden (Kxıı), Talen (Fransch, Duitsch, Engelsch), Teekenen (MA t/m MK), Werktuigkunde KII), Zeevaartkunde (I), Schoonschrijven (N). 237
Honderden Geslaagden.
Adm.-Adres: Koninginneweg 177
AMSTERDAM - Tel. Z. 6560

N.V. Brood- en Beschuitfabriek
„DE OUDE VETTE HEN”
DEN HAAG
bij het Stadhuis
Alle soorten Brood, Beschuit, Banket, enz.
Lunchroom - Tea-Concert 219

Wed. G. STREITWOLF
Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413
GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN 151

M. VISSER,
voorh. A. J. RODBARD.
Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.
Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

Adverteeren doet verkoopen

Parkhotel
van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
170
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden, Rustige ligging.
LIFT.
Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Maison van Wijk
Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00
Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van Dejeuners, Diners en Soupers.
136 **KOUDE EN WARME SCHOTELS.** J. H. M. KOETS

„Twed"
Hollandsch-Indisch Restaurant en Tearoom
Reinkenstraat 76 Tel. H. 2150
DEN HAAG
113
Dagelijks geopend van 12-8
Hollandsche ..en Indische Tafel..

C. HOYNG
SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT
Kristal - Porselein
VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ., uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland" te Gouda. 109
MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
Garantie voor gave overkomst.

Grand Hotel Restaurant „ALLARD"
Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692
Alle Kamers zijn voorzien van Koud- en Warmwateraanleg. 81
Huis van den 1sten Rang

nig afweet van de Indische toestanden, en eerst, wanneer hierin verandering komt, zal de schijnbare onverschilligheid verdwijnen.

— Wat de uitbreiding van den Volksraad betreft, zoowel als de uitbreiding van zijne bevoegdheden, dit alles hangt ten nauwste samen met de aanwezigheid van een krachtigen minister. Men maakt in Holland niet gauw „kwesties" van koloniale aangelegenheden, maar een krachtig bestuur van Indische zaken in de hooge regeering zal ongetwijfeld veel ten goede uitwerken.

Een herleefd politiek orgaan.

In het eerste nummer van de nieuwe serie van het uit den doode opgestane „*Vrijzinnig Weekblad*", wordt „ter inleiding" o.m. gezegd:

„Opnieuw vangen wij den strijd aan tegen het drijven van reactionnairen en revolutionnairen. Als wellicht straks reactie troef wordt en de roekelooze propaganda der vijanden van het gezag weder aanwakkert, dan zal er te kampen zijn voor recht en rede. Een eerlijk, onafhankelijk orgaan, dat maat weet te houden en niet offert aan waan of dogma, zal sterk staan in dien strijd.

Onze tegenstanders van uiterst links en uiterst rechts hebben te vroeg gejuicht. Zij waanden den N. I. V. B. reeds ter ziele, doch zullen bij de aanstaande verkiezing voor den Volksraad al dadelijk ervaren hoe ijdel die waan was. Men zal ook in de toekomst rekening met ons hebben te houden, al gaat het niet van harte.

Als vroeger zal ons orgaan in de eerste plaats dienen om het nieuwe Indië te helpen opbouwen, door volle aandacht te schenken aan de politieke en economische vraagstukken van den dag en een o.i. juiste oplossing daarvan te bevorderen. Een oplossing in democratischen geest en gegrond op het vrijzinnige beginsel, dat ieders eerlijke overtuiging erkenning en eerbiediging moet vinden."

In een ander artikel wordt ten aanzien van de Inlandsche beweging opgemerkt, dat 't herrezen orgaan van den N. I. V. B. daarin ziet „een begin van ontwikkeling, waar conservatieven slechts misgroei ontwaren en de Taak reeds vollen bloei ziet", een middenstandpunt, dat, naar men weet, ook dat van de *Loc.* is. *(Loc.)*

Een geweldig bedrijf.

Men schrijft aan het *Soer Hbl.* o.m.:

Den 30en Oct. werden de reusachtige inrichtingen aan de Tandjong Priok-haven voltooid, welke het mogelijk maken, dat een der meest vitale onderdeelen van het scheepvaartwezen (het kolen-bunkeren) op moderne wijze geschiedt.

Het lossen en laden van steenkolen geschiedt thans op ongelooflijk snelle wijze.

Op de terreinen der Steenkolen Handel Mij. staken forsch en in strakke lijnen tegen den helderen hemel af de vier kolentransporteurs, machtige gevaarten, welke op breede voeten rusten en op beweeglijke monsterdieren geleken, die met hun Octopusachtige grijparmen hun slachtoffer schenen te omklemmen, om het breede lijf van dit kolenschip leeg te zuigen.

Af en toe reden electrisch gedreven man-trolleys. Binnen anderhalve minuut stond een grijp-arm klaar om met ratelend geweld te wroeten en te baggeren in een der ruimen, een voorraad van vier ton kolen daaruit te grijpen en deze twee minuten later leeg te storten op kolenheuvels. Een spoorwagen kan in vijf minuten tijds geheel worden volgestort met kolen.

Het bovengenoemd kolenschip zou zonder deze kunstige machines stellig een dag of vijf, zes te Priok vastgehouden zijn alvorens weder nieuwen voorraad te kunnen gaan halen. Thans kan het geheel geladen schip binnen 24 uur weder vertrekken.

De geheele inrichting werd geleverd door de Haarlemsche machinefabriek *v.h. Gebrs. Figee*, en werd gedurende den oorlog besteld. Onder de leiding van den monteur Rietman werd de bouw met Inlanders aangevangen. De transporteurs worden nu geheel door Inlanders bediend, zoodat men zich wel kan voorstellen, hoe eenvoudig alles moet zijn ingericht. Deze vier transporteurs, bediend door een man of acht, zullen zoowat het werk doen, dat anders door circa 3000 koelies zou moeten worden verricht, aangenomen, dat die 3000 koelies constant door zouden werken en elkander niet in den weg loopen.

Figee heeft mooi werk afgeleverd. Het moet werkelijk prettig stemmen, te weten, dat dit grootsch geheel werd vervaardigd door een Hollandsche firma.

De N.-I. Steenkolen Handel Mij. legt zich toe op het lossen en laden van steenkolen uit schepen, verricht lichter-diensten, sleepdiensten en merings- en ontmerings-diensten en beoefent het stuwadoors-bedrijf. Het geldt hier een van de bedrijven, tijdens den oorlog ontstaan en dat, ondanks de grootste moeilijkheden daaraan verbonden, zich in korten tijd zeer krachtig heeft weten te ontwikkelen.

Minahassasche candidaten voor den Volksraad.

Door de Vereeniging „Perserikatan-Minahassa", tellende ca. 15000 leden in 230 afdeelingen, zijn voor de aanstaande verkiezing van Volksraadsleden als candidaten aanbevolen:

1°. Dr. Ratu Langie, wiskundig adviseur van de D. E. N. I. S.-bank te Bandoeng;

2°. Dr. Tangkau, arts bij den dienst der Pestbestrijding te Magelang;

3°. Dr. Tumbelaka, wd. directeur van het zenuwlijdersgesticht te Lawang. *(Loc.)*

Indië op de jaarbeurs te Utrecht.

Jhr. Op ten Noort, onder-voorzitter van de Nederlandsche Jaarbeurs, deelt aan de *Sum. Post* mee, dat Indië flink vertegenwoordigd wordt op de komende Internationale Jaarbeurs te Utrecht.

De Landvoogd en de directeur van Landbouw en de Jaarbeurs te Bandoeng zegden steun toe. De Handelsvereeniging te Soerabaya stelt ƒ 50.000 beschikbaar.

Lepra-genezing.

Blijkens een bericht in *De West*, heeft uit naam van den Amerikaanschen gezondheidsdienst, generaal Hugh S. Gumming bekend gemaakt, dat de gunstige uitkomsten, die op Hawai bij de behandeling van melaatschen met chaulmooggraolie bereikt waren, prikkelden tot voortzetting van het onderzoek. Ten slotte bereidde men het ethyl-ether uit de chaulmoogra-olie en de 48 leprozen, die ruim een jaar op het station te Kolibri behandeld zijn, werden in October 1919 als genezen ontslagen en zijn tot dusver vrij van de ziekte gebleven. *(Java-Bode).*

UIT DE INDISCHE PERS.

Vergadering van de Sarikat Islam, kring Weroe (Cheribon). Op Zondag 12 September 1920 had in de vergaderzaal van de desa Weroe (Cheribon) eene vergadering plaats van de Sarikat Islam, welke door een 500-tal personen werd bijgewoond.

De assistent-Wedono, als vertegenwoordiger van het bestuur en de mantri-politie van Weroe waren aanwezig.

De verslaggever van de „Neratja" meldt in het nummer van 18 September 1920, met betrekking tot het verloop dier samenkomst, dat zij ten half 5 ure des namiddags werd geopend door kameraad Tisnamiganda, die alle aanwezigen welkom heette en hen dankte voor hunne opkomst.

Spreker wees zijn gehoor op de verschillende menschengroepen in de maatschappij, n.l. onwetenden, armen, intellectueelen en rijken.

Waar de twee laatste groepen over het algemeen het gezag in handen hebben en zich krachtig aaneensluiten zonder daarbij op de belangen van de geestelijk en geldelijk zwakken te letten, moeten er wel conflicten tusschen die groepen ontstaan.

Dat de armen en dommen in den tegenwoordigen tijd in zulke groote moeilijkheden verkeeren, wijt

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
Salon de Rafraîchissements 185
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

GRAND HOTEL COOMANS
ROTTERDAM - HOOFDSTEEG
Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.
Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.
De aandacht wordt gevestigd op de moderne Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.
62 De Directeur H. HOLTHAUSEN

= Indisch Restaurant = 193
Waroong Djawa
Kortenaerkade 10 - DEN HAAG - Tel. 4882
Uitzending van Diners

Tel. 4060 Haag - MAISON VAN RIJN Meermalen BEKROOND
CUISINIERS
Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres Varié, Mayonaises, Salade's, Koude en Warme Schotels, enz. enz.
Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Diners — Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd -:

Diners à f 1.—	Diners à f 1.12	Diners à f 1.70
Vleesch	Vleesch	Vleesch
Groenten	Groenten	Groenten
Aardappelen	Aardappelen	Aardappelen
	Toespijs	2de Vleesch, Visch of gevogelte
		Compôte
		Toespijs

Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES
verkrijgbaar voor 24 Diners tegen Gereduceerde Prijzen.
24 diners à f 1.— f 23.— 24 diners à f 1.70 f 39.—
24 porties soep . . f 5.—
Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU f 2.50 p. couvert.
Menu op aanvrage verkrijgbaar. 290
Verzoeke bussen te weigeren met verbroken contrôle-sluiting.

spreker aan het gebrek aan plichtsbesef en sociaal begrip bij de intellectueelen en rijken.

Volgens de Mohamedaansche godsdienstige voorschriften is het verplichtend voor den intellectueele om den dommen evenmensch bij te staan, terwijl de rijkaard materieelen bijstand aan den arme moet verleenen.

Aan hen, die met het gezag zijn bekleed, past het rechtvaardigheid te betrachten en de onderdanen welwillend op gelijken voet te bejegenen, doch hoe geheel anders is het in de werkelijkheid.

De toonaangevende groepen zijn zeer ondeugend en handelen met de zwakken zooals hun goeddunkt, daarbij het bewijs leverende dat zij zich in het geheel niet storen aan de plichten, welke hun zijn opgelegd.

Eerst wanneer die plichten door de toonaangevende groepen zouden worden begrepen, kan van het in het leven roepen van regelmatige toestanden sprake zijn en zoolang dit niet het geval was, zouden spreker en de zijnen niet ophouden met alle middelen te beproeven het beoogde doel te bereiken.

Daarna sprak de heer Sarpie over het rapport der herzieningscommissie, dat reeds in het orgaan van Boedi Oetomo was opgenomen en waarbij hij de hoop uitsprak, dat de Desaraden en de Regentschapsraden zouden worden ingevoerd, zooals in het rapport was aangegeven.

De heer Moerdeko wees er op, dat bij de bestaande moeilijke toestanden voor het volk, het zooveel bezwaren in heeft om dat volk voor de nieuwere denkbeelden te winnen en dit te overtuigen dat het door onderwijs, door godsdienstigen zin, door het maken van goede woningen en dorpen, zich welstand moet verwerven.

Vóór dat de vergadering gesloten werd, vroeg de heer Sarpie aan den assistent-Wedono, als bestuursvertegenwoordiger en aan de mantri-politie, of zij iets hadden aan te merken op hetgeen gesproken was en of dit in strijd met de wettelijke verordeningen was geweest, want wanneer dat het geval was, zou spreker gaarne zien dat dit aan de vergadering bekend werd gemaakt.

Hij achtte zich verplicht die vraag te stellen, ten einde te vóórkomen dat, zooals gebruikelijk is, een paar maanden later personen in beschuldiging worden gesteld.

De practijk wijst aan dat èn beklaagden èn getuigen dan gewoonlijk alles hebben vergeten, wat zij vroeger hebben gesproken.

Volgens de verklaring van beide landsdienaren was in de vergadering niet tegen de wetten gezondigd.

Bekendmaking. Het dagelijksch bestuur van de Centrale Sarikat Islam heeft aan alle afdeelingen dier vereeniging de navolgende circulaire gezonden.

Broeders!

Een groot gevaar bedreigt de Indische beweging, luistert:

Het in Ned.-Indië opgehoopte bedrijfskapitaal is zeer aanzienlijk.

De winst die daarmede wordt gemaakt, is buitengewoon.

Naarmate die winst toeneemt, groeit ook het kapitaal aan, want een belangrijk deel van die winst wordt aan het kapitaal toegevoegd.

Dat grooter wordende kapitaal wordt wel oud, doch ten onder gaat het niet; integendeel zijn kracht en invloed nemen steeds toe.

De kapitalisten doen steeds moeite om het uit te breiden en de winst te doen stijgen.

Op welke wijze dit geschiedt, daarmede houdt de geldman zich niet bezig. De verwijtingen van duizenden laten hem koud.

De wereldoorlog, welke millioenen slachtoffers heeft geëischt, ontstond uit den toorn van het kapitaal.

Ook in Ned.-Indië werkt het kapitaal, dat niet wil luisteren naar de zuchten van het volk en er maar steeds op uit is de grofste winsten te maken.

De rijsthandelaar schuurt de rijst zoolang op, tot dat de prijs de hoogte heeft bereikt welke hem goeddunkt.

De suikerman verkoopt de suiker tegen de buitensporigste prijzen en bekommert er zich in het geheel niet om of de kleine man ook eens iets van dat nuttige artikel mag machtig worden.

Alleen de geldzak houdt hunne gedachten bezig en het volk mag naar den duivel loopen.

Of de menschen uit gebrek aan rijst sterven en of zij zoo goed als naakt langs den weg loopen, dit alles laat hen koud, als er maar winst wordt gemaakt.

En hoe krachtiger de geldman is, hoe overmoediger hij optreedt.

Hij steekt het geld weer in fabrieken en in ondernemingen van nijverheid om weer opnieuw winst te maken.

Dat kan geschieden en het geschiedt ook, doch ten koste van den Indischen werkman.

Hoe meer winst, hoe grooter druk van den geldman.

Drukken en uitzuigen van den kleinen man, daarop berust de winstmakerij in Ned.-Indië.

Ten einde dit meer duidelijk te maken, is in de „Neratja" van 20 September 1920 een uittreksel opgenomen van het in „Soeara Rajat" van 16 Aug. 1920 No. 11 voorkomende artikel van den heer Haywood, Secretaris van de Industrial Workers of the World in Amerika en dat ook in de „Tribune", het Communistenblad in Nederland, is besproken.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De Chineesche tusschenhandel in Ned.-Indië. (I) De economische welstand van een land hangt af van den al of niet gunstigen toestand, waarin de handel van dat land verkeert, terwijl men daarbij eerst van gezonde toestanden kan spreken, wanneer de rijkdommen zijn verkregen uit transacties, die op gezonde basis zijn gesloten.

Doch dit neemt niet weg, dat een land met minder degelijke idealen zich ook nog wel naar boven kan werken.

Men vindt daarvan een voorbeeld in Japan.

Dit land was vroeger een der armste landen ter wereld met de gebrekkigste handelstoestanden, waarvan het Japansche volk eerst overtuigd werd na den Taijwan oorlog, terwijl het thans het machtigste Rijk is in Azië.

Het beschikt over een voldoend aantal schepen en de weermacht kan de beste Westersche weerstaan, terwijl de steeds toenemende handel het land in staat stelt zich van alles te voorzien wat eene groote mogendheid behoeft om zich te doen gelden.

Ten einde dien toestand te kunnen handhaven en de vruchten te plukken van de uitgezette kapitalen, moet het wel een politiek van „d r i n g e n" volgen en het oog gevestigd houden op de omliggende landen, waartoe ook Ned.-Indië behoort.

In vroegere jaren was de handel van Japan met Ned.-Indië van geen groote beteekenis, doch thans tracht hij wel degelijk het eiland Java dienstbaar te maken aan de Japansche belangen en heeft hij het reeds zoover kunnen brengen, dat hij niet onder doet voor den kleinhandel van de andere vreemdelingen.

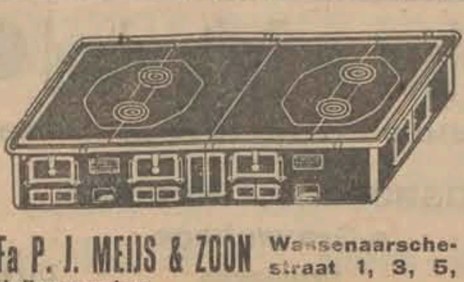
De door de Chineezen van Ned.-Indië ingestelde boycot van de Japansche waren heeft echter een spaak in het wiel gestoken.

Wel is waar verkoopen de Japanners nog steeds hunne goederen aan de andere vreemdelingen, doch zoolang de Chineezen zich van dien handel onthouden, kan van eene uitbreiding van den Japanschen handel geen sprake zijn.

Tal van fabrieken in Japan zijn dientengevolge gesloten en vele werklieden ontslagen, terwijl de Regeeringsinkomsten verminderen.

Ook de geldschieters ondervinden nadeel van den toestand, die de Chineezen, door zich vrijwillig als tusschenhandelaar uit te schakelen, in Ned.-Indië en elders in het leven hebben geroepen, en die het

LENSVELT NICOLA
Den Haag Holland
13
Beschuit en Roggebrood voor export.

Fabriek van 144
FORNUIZEN
met toebehooren
voor Hotels, Restaurants, Gestichten, enz.
Fa P. J. MEIJS & ZOON Wassenaarsche-straat 1, 3, 5, SCHEVENINGEN
Hofleveranciers Telef. Interc. 654

Restaurant VAN DER PIJL
147 PLAATS 18 :: LA HAYE
MAISON DE PREMIER ORDRE
Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant
in „Central"
In alle Kamers warm en koud water
De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ
geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme
Afternoon-Tea-Concerten
door het ensemble 106
WILLY HONSBEEK

Restaurant SAUR, den Haag
Lange Houtstraat, hoek Voorhout. 139
Tel. Nos. H. 5045 en H. 5046.
Dejeuners, Diners, Soupers
Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

Tel. Interc. H 447.
137
Hotel de Bellevue
Bezuidenhout 15
's-GRAVENHAGE

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
Uitsluitend Indische Tafel.
165 Directeur: J. VAN GEEMERT.

Z——H——B
ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ
DEN HAAG
Bijkantoren te AMSTERDAM, BANDOENG, BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL, LONDEN, PARIJS 50
Vraagt de alom bekende
Z. H. B. Bieren
Z——H——B

Dans- Instituut

B. STERNFELD

Leerling v. h. Instituut Jacques Dalcroze te Genève

Koningin Emmakade 133 Tel. H. 3348

'S-GRAVENHAGE

Onderwijs in

Modern Dansen

alsmede in

Klassiek, Plastiek en Rhytmische Gymnastiek.

ZOO JUIST ONTVANGEN:

Parakan Salak Thee,

kwaliteit en prijs als vóór den oorlog,

80 cent per pond.

VERKRIJGBAAR BIJ 223

F. C. DE BRUYN

DANCKERTSTRAAT 43. - TELEF. 3361

Maison

BALKANIQUE

G. H. PARÉ

Kantoor en Magazijn: Nieuwe Uitleg 31

Telegram-Adres: BALKAN-HAAG 102

Bankiers: BANK-ASSOCIATIE, DEN HAAG

Import - Export

Sigaretten

Sigaren

enz.

Alle Bestellingen „FRANCO HUIS"

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten

Visch, Vleeschwaren 12

Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog. Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

gevolg is geweest van de toegepaste Japansche hinderlijke inmengende politiek in China, met al de daaraan verbonden beleedigingen.

De schade, welke in Japan wordt geleden, treft niet alleen de Regeering, doch ook de kapitalisten en het werkvolk zeker niet het minst, dat tegen zijn wil en wensch noodgedwongen werd ontslagen en zoodoende van zijn levensonderhoud werd beroofd.

En dat in deze tijden, nu de prijzen der levensmiddelen hooger zijn dan ooit!

Deze ontslagen werklieden zouden zeer zeker gaarne uitzwermen, doch van verstrekking van gelden door de Japansche Regeering of door anderen, is geen sprake en dus zijn ze wel gedwongen in hun eigen land werk te zoeken.

Gelukt dit niet, dan worden zij bedelaars, die gewoonlijk spoedig ziek worden en sterven en op die wijze het aantal werkkrachten verminderen.

Wel is waar is Japan niet in oorlog en heeft het dus geen gesneuvelden te betreuren, doch niettemin verliest het op de aangegeven wijze en tengevolge van eigen schuld, tal van menschenlevens, wier werkkrachten het best had kunnen gebruiken.

In Ned.-Indië is de Japansche handelaar op zijn Chineeschen collega aangewezen.

Dit was trouwens vóórdat de boycot intrad ook zoo.

Bij aankomst in Ned.-Indië had de Japansche handelsman, tengevolge van verschillende omstandigheden, in het geheel geen gemakkelijke taak, met het gevolg, dat hij zich in de praktijk al spoedig met zijn Chineeschen collega verstond en dezen de te verhandelen goederen overgaf ter verspreiding onder de menigte.

Er was feitelijk geen andere weg om de Japansche artikelen onder het bereik van de inlandsche bevolking te brengen, waar de Europeesche firma's zich weinig of niet met de kleine Japansche handelaren inlieten.

Bovendien had de Chineesche handelaar de jarenlange Indische ervaring met de Europeesche firma's in zijn voordeel, waarbij hij, evenals bij den Japanschen handelaar, als tusschenhandelaar optrad.

Die handel was in het algemeen zeer voordeelig voor den Europeaan en het geld werd met weinig moeite verdiend.

Wel zegt men dat ook de Chineesche tusschenhandelaar goede winsten maakte, doch dit is niet juist, in aanmerking genomen het feit, dat de risico geheel kwam voor rekening van den Chineeschen handelaar, terwijl hij een ontzettend geduld moest ten toon spreiden, waarmede renteverlies was gemoeid.

De Chineesche tusschenhandelaar was echter met eene matige winst tevreden.

De overeenkomst tusschen zulk een Chineeschen tusschenhandelaar en een Europeeschen makelaar is, dat beiden koopwaar onder het publiek trachten te brengen, terwijl het verschil is dat de eerste zich persoonlijk met den plaatselijken verkoop in het klein bezig houdt en de laatste niet.

Zoowel Japanner als Europeaan moeten derhalve wel van de tusschenkomst en bemiddeling van den Chineeschen tusschenhandelaar gebruik maken, als zij de artikelen in de desa verkocht wenschen te zien.

Te meer is dit het geval, omdat de Chineesche handelaar de opkooper is van de Inlandsche producten voor de Europeesche markt.

Het is toch voldoende bekend, dat de Inlander zich niet rechtstreeks tot de groote vreemde firma's wendt, die gewoon zijn alleen die goederen in ontvangst te nemen, op welker kwaliteit niets af te dingen valt.

(Wordt vervolgd.)

LITERATUUR-OVERZICHT.

Het Gouvernement Celebes.

Als uitgave van het Encyclopaedisch Bureau te Weltevreden is het eerste deel verschenen van een werk, getiteld: Het Gouvernement van Celebes, waaraan de schrijver, de heer L. van Vuuren, bescheiden toevoegt: Proeve eener monographie.

Een „proeve" intusschen, waarvoor veel eerbied past; ze getuigt van diepe studie, groote belezenheid en niet minder groote werkkracht. Sedert de oprichting van het Encyclopaedisch Bureau, in 1910, heeft de heer van Vuuren aan het hoofd er van gestaan en in dien tijd niet minder dan 23 grootere en kleinere monographieën, officieel „Mededeelingen" geheeten, doen verschijnen, welke alle belangrijke bijdragen vormen voor de vermeerdering onzer kennis van de Buitenbezittingen. Ook andere onderwerpen van algemeen nut verheugden zich in dien tijd in zijn daadwerkelijke belangstelling en vorderden eveneens veel tijd en werkkracht, doch daarop kan te dezer plaatse niet nader worden ingegaan.

Wanneer we ditmaal wat meer plaatsruimte vragen dan ons gewoonlijk ten deel valt voor de aankondiging van een werk, is het omdat de jongste arbeid van den heer Van Vuuren daarop het volste recht heeft en tevens omdat aan het groote publiek in Holland het boek — voor zoover we weten — tot nu toe onbekend bleef.

Uit den geheelen opzet van het werk (het eerste deel handelt uitsluitend over den onderzeeschen en den horizontalen vorm van Celebes) blijkt duidelijk, wat de bedoeling van den schrijver is geweest. Die opzet is geboren uit het sterke besef dat de geo-physische factoren een overwegenden invloed hebben op de ontwikkeling van het sociaal economische samenstel, gevormd door land en volk. Zoo zeer zijn deze dan ook samengeweven met, ja dikwerf de oorsprong van alle andere factoren, dat het kennen van eerstgenoemde een onafwijsbare, tot nu toe wellicht te veel verwaarloosde eisch genoemd mag worden. Niemand kan het Nederlandsche volkskarakter begrijpen zonder den bodem te kennen waarop dit volk geworden is. Evenmin zal men er in slagen het leven en de ontwikkeling te vatten van de vele groepen die onzen Archipel in het Oosten bewonen, indien men geen heldere voorstelling heeft van de geo-physische factoren in ruimen zin genomen, die hunnen ontwikkelingsgang vergezeld hebben. In welk stadium verkeert onze kennis te dien aanzien van het groote eilandenrijk? Op blz. 6 en 7 onderscheidt de samensteller van dit werk drie perioden in het wetenschappelijk onderzoek in het algemeen en in het bijzonder in dat onzer koloniën. In de eerste periode, welke die der pioniers genoemd wordt, worden door enkele geniale stoere werkers de hypothesen opgesteld naar de waargenomen verschijnselen. Deze dan gemeen goed geworden, vormen het onderwerp van de tweede periode, die der bewuste of onbewuste samenwerking, waarin haar gebied de juiste begrenzing gegeven wordt en de hypothese overgaat in de theorie. Dan eerst wordt de derde periode ingeluid, welke met terugkeer tot de individueele werkers der eerste periode tot de volmaking van onze menschelijke kennis moet voeren. Duidelijk wordt dit aangetoond door de zeer verdienstelijke schets van de geschiedenis van de lijn van Wallace. Inderdaad is deze geheimzinnige scheidingswand een der voornaamste vraagstukken, welke de natuurwetenschappelijke plaats van het merkwaardige Celebes beheerschen. Dit vraagstuk toch bevat naast de biologische, tal van andere factoren, welke ieder voor zich weer opnieuw aantoonen, hoe het leven van mensch en dier samengeweven is met de wordingsgeschiedenis van den bodem waarop zij leven. De schrijver heeft zich voor de verklaring van de eigenaardige fauna der Oostelijke eilanden in het algemeen, maar ten aanzien van Celebes in het bijzonder, aangesloten bij de hypothese van Wegener aangaande de horizontale verplaatsing der continenten. Het spreekt wel van zelf en wordt in het werk herhaaldelijk op gewezen, dat hier zeker nog de eerste periode boven bedoeld aan het woord is. Dat er echter een groote bekoring van die hypothese uitgaat, zal niemand, die dit gedeelte met aandacht lezen wil, kunnen ontkennen.

Een tweede vraagstuk, dat zeker in niet minder voorname mate de natuurwetenschappelijke plaats van Celebes beheerscht, is gelegen in het probleem der koraal riffen formatie. In dit gelukkig geslaagde deel der monografie wordt op onomstootelijke wijze de aanwezigheid van de klasse der atollen en barriere riffen in het Oosten van onzen Archipel aangetoond en zulks op den grondslag van de eerste vermelding daarvan door Prof. Niermeyer, op grond zijner bestudeering der jongste zeekaarten (1911). Het moet voor genoemden hoogleeraar een voldoening zijn, dat het nieuwe onderzoek van Dr. B. G. Escher der Toekang Besi-eilanden, op initiatief van den schrijver der monografie verricht,

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON

Hofleveranciers.

GROENMARKT 27

TELEPHOON No. 2512

DROGERIJEN :: :: CHEMICALIËN

DEPôT DER MEEST BEKENDE BINNEN- EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

Riviera en Zwitserland

Geregelde Koeriersdiensten.

(visa versa).

REISBUREAU LINDEMAN. 37

's-Gravenhage

Arnhem Groningen Utrecht

Electro-Technisch Bureau

H. VAN ZIJL

Fr. Valentijnstraat 102 DEN HAAG Tel. H. 8017 40

Licht-, Kracht-, Verwarming-, Schel- ... en Telefoon-Installatiën.

ONDERLINGE LEVENSVERZEKERING VAN EIGEN HULP
Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.
Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst. 213
Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de O. L. v. E. H.

tot volkomen bevestiging leidde zijner waarnemingen op de zeekaarten. De groote verdienste van ons hydrografisch werk door de marine in Indië verricht, komt daardoor mede in het juiste licht. Van veel grooter beteekenis echter mag het genoemd worden, dat door deze verhandeling de geniale greep van Wallace, toen hij zijn dalingstheorie opzette, aangetoond is. Het werk van Dana, Davis, maar vooral ook van den Delftschen Hoogleeraar Molengraaff, valt geheel in de tweede en derde periode van het onderzoek. Vooral Molengraaff slaagde er door scherpzinnige redeneering in de zoo noodige nuancen aan te brengen in die dalings-theorie. Zijn bekende gedachten daaromtrent, voor het meerendeel opgenomen in de verhandelingen van de Kon. Academie van Wetenschappen, hebben het juiste verband gelegd tusschen de werkelijke (isostatie) en schijnbare (schommelingen van het zeeniveau gedurende en na den plistoceenen ijstijd) bodemdaling in dit bewegelijke deel van onzen Archipel. De schrijver van dit eerste deel is er uitnemend in geslaagd dit in een helder licht te brengen.

Zoo zouden wij het eerste hoofdstuk eigenlijk in de derde periode kunnen plaatsen, waarin dan de hypothesen van Wallace en Darwin als wetenschappelijke daden van den eersten rang met schitterenden uitslag de proef hebben doorstaan.

Bij de beschrijving van den horizontalen vorm komt ook vooral het bekende en verdienstelijke werk van den heer Abendanon over Celebes tot goed recht. Steeds toch heeft de schrijver het noodig geacht mede de aanhechtings-gebieden van de armen van Celebes aan het centrale lichaam te behandelen. Het is vooral daarbij, dat Abendanon's werk in het licht komt. Helaas kon van diens antwoord op de bekende artikelen van Prof. Dr. H. A. Brouwer in de „Ingenieur" van 29 Nov. 1919 nog geen melding gemaakt worden.

Vele zeer goede illustraties verluchten het werk. Daaronder bevinden zich vele door den heer van Vuuren ter plaatse geteekende landaanzichten, welke den lezer een goed beeld van het land geven.

Afzonderlijke vermelding verdient zeker het buitenwerk, dat geheel is uitgevoerd in de motieven door de Sa'adang-Toradja's bij hunne huis- en bamboe-versiering gebruikt. De heer P. Ducro maakte de ontwerpen, welke onder leiding van den heer Teillers bij den Topografischen dienst werden uitgevoerd.

Schitterend van uitvoering is mede het uitgebreide kaartenmateriaal dat aan dezen arbeid als afzonderlijke atlas in hetzelfde formaat van het boek, is toegevoegd. Het is geheel geteekend bij het Encyclopaedisch Bureau, welks kaartenkantoor staat onder leiding van den heer Eybergen, oud-adjunct bij den topografischen dienst. Vooral de diepzee-kaart van het Oostelijk deel van den Archipel zal aan velen welkom zijn.

Met verlangen zien wij het tweede en derde deel [1]) van dit op zoo ruimen grondslag opgezette werk tegemoet. Gelijk men weet vertoeft de heer van Vuuren voor de verwerking der daartoe reeds verzamelde gegevens thans hier te lande.

De Indische Gids.

De Jan.-afl. opent met het portret van den nieuwen Gouverneur van Suriname, Mr. A. J. A. A. baron van Heemstra; de hoofdredacteur voegt er een kort waardeerend bijschrift aan toe.

De hr. S. Ritsema van Eck behandelt in een artikel, onderteekend Buitenzorg Oct. 1920, breedvoerig het door de Indische Regeering den Volksraad aangeboden (en door dezen, gelijk men weet, aangenomen) ontwerp van wet tot „hervorming van het bestuursstelsel in Ned.-Indië". Des schrijvers conclusie luidt: Hoe dringend staatkundige en bestuurlijke hervorming in Indië moge zijn, wanneer een ontwerp groote tegenstrijdigheden blijft vertoonen en geen weerspiegeling van een klare staatkundige conceptie is, mogen de Staten-Generaal hunne medewerking weigeren. Het gaat om zeer belangrijke zaken van nationaal-koloniaal bestaan, die niet meer ongedaan kunnen worden gemaakt. Het wetsontwerp zelf, noch de memorie van toelichting maken den indruk de situatie geheel te overzien en met bewustheid van doel daarin in te grijpen. De Nederlandsche volksvertegenwoordiging zal altijd den plicht voelen hare medewerking te verleenen bij alle ernstige maatregelen tot opbouw van Nederland en de koloniën, maar zij kan verlangen, dat die medewerking niet zal worden gevraagd, vooral niet op koloniaal gebied, waarop zij weinig deskundig kan zijn, vóórdat uit alles blijkt, dat de voorbereiding zoo goed mogelijk is geweest, vóórdat zoowel tegenstrijdigheid als tendentie uit het werk zal zijn verdwenen. Van het aanhangige wetsontwerp kan dit thans nog niet worden gezegd.

Mr. G. D. Willink wijdt eene critische bespreking aan het officieele Jaarboek van Nederlandsch-Indië; z.i. kenmerkt het zich vóór alles door groote onstelselmatigheid en in de tweede plaats door volkomen onvolledigheid, hier en daar zelfs door gebrek aan accuratesse. Ook acht hij het onnoodig en verkwistend, dat het jaarboek in het Engelsch wordt vertaald.

Overigens brengt de afl. de gewone rubrieken: Varia, Revue van brochures, enz., Koloniale literatuur, Wetenschap en Industrie, Bibliographie voor Oost- en West-Indië.

[1]) In het tweede deel zal schr. den verticalen vorm van Celebes, alsmede de overige geographische factoren behandelen, terwijl in het derde de volksbeschrijving een plaats zal vinden.

Nederlandsch Indië. Oud en Nieuw.

In de Jan.-afl. een drietal verhandelingen door Javanen geschreven in onberispelijk Hollandsch, zooals maar weinig Nederlanders in het Javaansch zullen kunnen schrijven. Raden Mas Pandji Soorjo Poetro publiceert een door hem uitgedachte methode om de Javaansche muziek weer te geven. — Raden Soerjowinoto geeft eene beschrijving van gamelan-instrumenten (met eigenhandige teekeningen). — R. M. P. Soorjo Poetro plaatst, onder den titel „Javaansch tooneel", den inhoud van een melodrama, bekend onder den naam „Karto Wiyoogo" (deze bijdrage is, evenals de overige, geillustreerd en wordt in een volgende afl. voortgezet). — Verder bevat dit Nr. nog het slot van B. M. Goslings': Scheringtechniek in Indische weefsels.

De West-Indische Gids.

De hr. S. Muller van Voorst besluit in het Jan.-Nr. zijn beschouwingen over de middelen, die zouden kunnen worden aangewend om Suriname uit zijn verval te helpen. — Over de toekomst van verschillende cultures in Suriname artikelt de hr. Tj. Pyttersen (I. Rijst). — Onder het opschrift: Suriname's economische toekomst, bestrijdt de hr. A. Reyne, Gouvernements-entomoloog in Suriname, een artikel van Prof. Mr. J. C. Kielstra, in Tijdschr. Econ. Georgr., onder denzelfden titel verschenen. — In de rubriek „Uit de pers" vindt men: Is een degelijke kolonisatie met Britsch-Indiërs mogelijk?, en: Leerplicht-opvatting bij Britsch-Indiërs. — Daarop volgt nog een korte Bibliographie.

West-Indië. Landbouwkundig Tijdschrift.

Inhoud der Dec.-afl.: De rijstcultuur in de Missisipi vallei (ontleend aan een rapport van M. B. Smits, met aanteekeningen der Redactie). — Beschouwingen naar aanleiding van Pyttersen's brochure: Suriname's herleving op nieuwe basis, door J. J. Leys. — Rijststroo. — Antipodische plantenziekten. — Uitvoer van landbouwproducten, door J. J. Leys. — Motortrekkers in den landbouw.

De Banier.

In het Nr. van 3 Dec. is opgenomen het vervolg eener voordracht van Dr. H. van der Veen over de Sa'dan Toradja's. — Evenzoo het vervolg van „Medidische kroniek", welke ditmaal over drinkwater handelt. — Ook het vervolg van den heer Bergmeijer's rede over de bestuurshervorming, gehouden in den Volksraad. (Zooals men weet is de heer B. een der weinige Volksraadleden, die de door de Indische Regeering voorgestelde herziening van het Indisch Staatsbestuur in den Volksraad heeft bestreden en er tegen gestemd).

Orgaan van de Ned.-Ind. Officiersvereeniging.

Hoofdzakelijke innhoud der Nov.-afl.: Een Indisch Bronbeek, door H. B. (verzoek om geldelijken steun). — Onze Amboneesche miliairen en nog wat, door H. de Vries. — Het tegengaan van revolutionnaire stroomingen in het leger, door G. J. Berenschot, met Naschrift der Redactie. — Brieven uit het Moederland, door een Verlofganger (vervolg). — De overgang van reserve-officieren naar het beroepskorps, door K. — De ruggegraat van het leger, door H. de Vries (bedoeld zijn Europeesche fuseliers). — Uit pers en periodiek (De vereenvoudiging van de Compagnies-administratie. Enz.)

Economisch-Statistische Berichten.

De ongenoemde schrijver plaatst in het jongste No. zijn derde artikel over het nieuwe Djambi-ontwerp (critische beschouwingen op het opstel van Dr. Rueb, die tegenstander is van het ontwerp, terwijl daaren-

Crediet- en Effectenbank „die Haghe"
Laan 9 - 's Gravenhage - Tel. H. 8892
ALLE BANKZAKEN

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK
AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE
Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta, Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Kobe, Makassar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Shang hai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden. . 196
Kapitaal f 55.000.000.- Reserven f 43.000.000.-

.Nederlandsch Indische.
Escompto Maatschappij
Opgericht in 1857
Kapitaal . . . . . f 50.000.000.—
waarvan geplaatst en
volgestort . . . . f 45.000.000.—
Reserve . . . . . . f 9.000.000.—
Hoofdkantoor te BATAVIA.
Agentschappen in de voornaamste plaatsen van Nederlandsch-Indië, te AMSTERDAM en te 'S-GRAVENHAGE, Prins Hendrikplein 14. 153
Het Agentschap te 's-GRAVENHAGE belast zich met alle Bankzaken. alsmede met aan- en verkoop van Effecten. Neemt gelden à deposito en in rekening-courant tegen rentevergoeding.
Safe-Deposit.
Open en Gesloten Bewaarneming.

Rotterdamsche Bankvereeniging
Kapitaal en Reserven f 105.000.000.-
(t. w.: kap. f 75.000.000.— en reserve f 30.000.000.—.)
ROTTERDAM AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE
Boompjes: Coolsingel, Delfshaven, Feijenoord, Schiedam, Vlaardingen
Rokin: Zaandam
Mauritskade: Bezuidenhout, Kneuterdijk, Naaldwijk, Rijswijk, Scheveningen
Handelscredieten.
Voorschotten in rekening-Courant.
Deposito's.
Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.
SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereeniging 157
Kapitaal en Reserven f 7.200.000.-
Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.
Alkmaar, Alphen a/d Rijn, Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Barneveld, Bodegraven, Borculo, Boskoop, Coevorden, Culenborg, Delft, Den Burg (Texel), Deventer, Doetinchem, Dokkum, Dordrecht, Drachten, Ede, Franeker, Geldermalsen, Gouda, Gorinchem, Groenlo, Groningen, Haarlem, Harlingen, Heerenveen, Helder (den), Hengelo (O.), Hoogeveen, Hoogezand, Hulst, Katwijk, Leeuwarden, Leiden, Lochem, Meppel, Middelburg, Nijmegen, Oostburg, Purmerend, Schagen, Schoonhoven, Sliedrecht, Sneek, Stadskanaal, Terneuzen, Tholen, Tiel, Uithoorn, Utrecht, Veendam, Veenendaal, Vlissingen, Wildervank, Woerden, IJmuiden, Zeist, Zierikzee, Zutphen, Zwijndrecht
DISCONTEEREN EN INCASSEEREN WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

CENTRALE BANKVEREENIGING
Molenstraat 39 - 's-GRAVENHAGE - Telef. H. 1481
RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO's.
Met 1 dag opzegging . . . . 2 %
Met 3 maanden opzegging . . . . 3 %
Met 1 jaar opzegging . . . . 4 %
Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht.
ADVIES BIJ BELEGGING. 168

HET ASSURANTIEHUIS — KEIZERSGRACHT 213 — AMSTERDAM
TELEF. N. 9569, 1498 en Centr. 52 en 2145
Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-
VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN
Directie: F. A. SOREL.

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ
Gestort Kapitaal . . . . . f 80,000,000.-.
Statutaire Reserve . . . . - 17,353,284.-.
Buitengewone Reserve . . . - 22,660,000.-.
Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.
Vestigingen in Nederlandsch-Indië, Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.
In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieeringen. — Schriftelijke of Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantiekantoor DE BAS
Fluweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659
Bezorgt U elke gewenschte verzekering op de billijkste conditiën. 325

INTERNATIONALE COMMERCIEELE BANK,
's-GRAVENHAGE, Alexanderstraat 23. 193
KAPITAAL . . . . . Fl. 5.000.000.—
Telefoon: H 7602. Telegram-adres: ACEBANK.
BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN.

Handel- en Cultuur-Maatschappij
Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.
IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten.
Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.
Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.
EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals: Textiel-, Papier-, IJzer- en Staalwaren, Sundries, Levensmiddelen, enz.
BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

CREDIET
Levert op elk gebied.
Strenge geheimhouding.
Condities zéér vrijgevig in overleg met den kooper. 96
DE RESIDENTIE
119 LANGE BEESTENMARKT 121-123

tegen de ongenoemde het ontwerp buitengewoon gelukkig geslaagd noemt).

De Socialistische Gids.

Over hetzelfde onderwerp in het Jan.-Nr. een bijdrage van dr. ir. Th. van der Waerden, die klemmend betoogt, dat het ontwerp niet moet worden aangenomen. Die combinatie Staat-Bataafsche is z.i. een wassen neus. Schr. spreekt van een ,,volledige overgave'' aan dat lichaam.

Tijdschr. Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap.

De Jan.-afl. opent met een artikel van d. B. V. (= J. F. L. de Balbian Verster) over den hr. J. W. IJzerman (sedert een reeks van jaren voorzitter van het Aardr. Genootschap), naar aanleiding van diens benoeming tot doctor honoris causa in de Nederlandsche letteren, door de Amsterdamsche Universiteit.

Jhr. L. C. van Panhuys schrijft een uitvoerig artikel over ,,De uitkomsten van het Ceram-onderzoek'' (hoofdzakelijk eene bespreking van het werk van Dr. O. D. Tauern: ,,Patasima und Patalima, vom Molukken-eiland Seran und seinen Bewohnern'').

Prof. Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan bespreekt eene publicatie van Eug. Dubois: De Proto-Australische fossiele mensch van Wadjak (Java). — Prof. J. C. van Eerde dl. V der Pandecten van het adat-recht. — Verder in de rubriek Overzicht van geologische publicaties, verschillende bijdragen met betrekking op de geologie van Indië.

Overzicht Inlandsche pers.

We onvingen No. 47 van het Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers, samengesteld bij het Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden, afdeeling Pers. Aan het slot is ditmaal opgenomen een lijst van Inlandsche en Chineesch-Maleische bladen in de volgorde, waarin zij in het persoverzicht worden behandeld. De lange opsomming betreft: A. Maleische bladen op Java. B. Bladen der Buitenbezittingen. C. Javaansche bladen. D. Extremische bladen. E. Nationalistische bladen. F. Godsdienstige bladen. G. Vrouwenbeweging. H. Minahassa bladen. I. Neutrale bladen. J. Vak- en vereenigingsbladen. K. Arabische en buitenlandsche bladen. L. Chineesch-Maleische bladen. Van al deze organen, we telden er niet minder dan 76, vindt men behalve den naam, ook redactie, plaats van uitgifte, verschijndagen en richting vermeld.

Dr. E. B. Kielstra.

Bij het zeer goed gelijkend, laatste portret van Dr. E. B. Kielstra, wijdt in No. 5—6 van jaarg. 1920 van het Indisch Tijdschrift voor Spoor- en Tramwegwezen de heer S. A. Reitsma een waardeerend artikel aan de nagedachtenis van dezen veelzijdig begaafden man. De zeer belangrijke rol, die Dr. K. gedurende meer dan 25 jaar in de Indische spoorwegpolitiek heeft vervuld, wordt door den schr. in het volle licht gesteld; in de talrijke necrologieën van Dr. K., welke in de Hollandsche persorganen verschenen, werd, naar het ons voorkomt, hieraan niet zooveel aandacht geschonken.

De Aarde en haar Volken.

In de Dec.-afl. is een geillustreerd artikel geplaatst, ontleend aan eene beschrijving van zendeling J. van Muylwijk, hoofdzakelijk betrekking hebbend op Fak Fak, de bekende hoofdplaats aan de Nieuw-Guineesche kust. — In dezelfde afl. nog een zeer lezenswaard artikel van den hr. J. H. B. Jaspers: Veertien dagen naar den Oengaran (met ill.)

De tien geboden der klappercultuur.

De hr. H. R. Roelfsema, schrijver o.a. van een boekwerk over ,,De kokoscultuur'' (opgenomen in de serie ,,Onze Koloniale Landbouw'') heeft, bij H. D. Tjeenk Willink en Zoon te Haarlem, doen verschijnen een beknopt, zaakrijk geschriftje, getiteld: De tien geboden der klappercultuur. Uit aanteekeningen eener reis door den O.-I. Archipel, 1919—1920.

De bedoeling ervan is te trachten in het vervolg grove fouten tegen de grondbeginselen dier cultuur te vermijden, fouten waardoor zij reeds bij den opzet tot mislukken is gedoemd. Schr. waarschuwt o.a. tegen te groote verwachtingen; hij zegt dat in Indië geen groote cultuur bestaat, waarvan tot heden de opbrengst zoo gering is als van den klapper (een bouw suikerriet levert circa 120 picol suiker, een bouw klapper daarentegen nauwelijks 20 picol copra). Maar daar staat tegenover, dat geen product is aan te wijzen waarvan de bereiding zoo eenvoudig is en dat in overeenstemming daarmee zoo goedkoop kan zijn. Met inachtneming natuurlijk van de ,,Tien Geboden''.

VAN DER HAM & SMITTENAAR
Fred. Hendrikplein 37 - 's-GRAVENHAGE - Tel. Schev. 2607
Effecten, Coupons, Deposito's, Beleeningen, Prolongatiën, Handelscredieten Incasso's en Rekening-Courant. 45

Handelingen der Ned. Juristen-Vereeniging.

Met nadruk wordt de aandacht gevestigd op de verschijning van de Handelingen der Nederlandsche Juristen Vereeniging (jaargang 1920, IIe stuk), waarin zijn opgenomen de discussies naar aanleiding der praeadviezen van Prof. Mr. C. van Vollenhoven en Mr. H. Carpentier Alting over het voor de Indische staatskunde zoo actueele en belangrijke onderwerp: ,,Vooropstellende, dat op uitbreiding van de autonomie onzer koloniën moet worden aangestuurd, wordt gevraagd of, en zoo ja, op welke wijze, verandering behoort te worden gebracht in de samenstelling en werkkring van den Indischen Volksraad.''

Onze Eeuw.

Prof. J. C. van Eerde schrijft in het Jan.-Nr. een bijdrage, getiteld: Dewa Manggis V van Gianjar. De schr. schetst daarin de ingewikkelde toestanden in de Balineesche rijkjes met zelfbestuur in de tachtiger jaren der vorige eeuw. De grijze vorst van Gianjar werd het slachtoffer van intrigues van Kloengkoengsche zijde, dat zich gemengd had in Gianjarsche binnenlandsche onlusten. Thans behooren die tijden van eeuwigdurende onderlinge geschillen en verwikkelingen tot het verleden; Nederlandsche ambtenaren oefenen in de Balineesche landschapjes direct bestuur uit. En men mag gerust zeggen: tot zegen van land en volk.

Suriname.

Onder het hoofd ,,*Werk aan den winkel*'' schrijft ,,De West'' van 23 November:

De Koloniale Staten hebben een drukke periode voor den boeg. Behalve verschillende kleinere onderwerpen, zullen in de naaste toekomst aan de orde komen de volgende, reeds ingediende ontwerp-verordeningen:

De nieuwe onderwijsverordening; het nieuw tarief der invoerrechten; de nieuwe inkomstenbelasting.

Daar tusschen door heeft men kleinere ontwerpen, als de verhooging der pensioenen, duurtebijslag voor 1921, wijziging van het spoortarief, de muskieten-verordening, regeling van de muntkoersenkwestie bij invoer, wijziging der voorwaarden waarop immigranten voor landbouwondernemingen beschikbaar worden gesteld, terwijl nog spoedig de indiening te verwachten is der veel besproken salarisherziening en van de eveneens lang aangekondigde algeheele herziening der pensioenverordening.

* * *

In hetzelfde blad een mededeeling over formaline-behandeling bij export van fruit:

,,Acht jaar geleden — in De West van 25 October 1912 — vermeldden wij, dat de heer J. C. Juda, directeur der plantage Leliendaal, een proef had genomen met de verzending van vier papaja's naar New-York, die te voren waren gedompeld in een oplossing van 3 percent formaline. De vruchten kwamen niet alleen goed over, doch waren twee weken na aankomst nog in goeden staat. De heer Juda had destijds in overweging om een proef te nemen met de verscheping van bacoven behandeld met formaline. Hij stelde zich voor, dat daardoor wellicht verscheping zonder koelruimte zou mogelijk blijken. Voor zoover wij weten, is deze proef nooit genomen.

In het jongste nummer van The Journal of the Board of Agriculture of British Guiana lezen wij thans, dat de proefnemingen om vruchten door formaline-behandeling te vrijwaren voor bederf, ... zijn voortgezet en met bevredigend resultaat. ...

Uit Kew, waar deze proeven stelselmatig zijn voortgezet, wordt gemeld, dat bacoven, uit de tropen aangevoerd, gemiddeld tien dagen langer goed bleven bij behandeling met formaline, dan zonder die behandeling.''

* * *

In ,,De West'' van 26 November een interessant persgesprek met een der directeuren van den K. W. I. Maildienst, den heer J. van Hasselt, die een rondreis door West-Indië maakt:

Suriname heeft de vlucht, die de K. W. I. M.

TAAMS & KEYSER
Baukastraat 10 's-Gravenhage 122
IN EFFECTEN.
Speciale afdeeling Incourante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.
Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK.-COURANT.

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereeniging 1853.

ALLE BANKZAKEN. 107

Kapitaal en Reserves f 11.500.000.-. Twintig Kantoren

...ht genomen, niet kunnen bijhouden. Vracht- en passagiersvervoer zijn niet noemenswaard toegenomen. De Maatschappij was genoodzaakt tot het bouwen van grootere schepen over te gaan, waardoor Suriname voor de Maatschappij niet dezelfde beteekenis van vroeger kon behouden.

De Maatschappij heeft den colondienst via Trinidad geopend. Surinaamsche passagiers kunnen van dien dienst gebruik maken.

Uit het gesprek blijkt, dat Suriname een flinken stap achteruit doet met de reorganisatie van den dienst.

De heer van Hasselt — die ook commissaris is van de Surinaamsche Bank en de Cultuurbank, gaf aan De West ook zijn algemeenen indruk over de kolonie weer:

„Hij was verrast over het Nederlandsch karakter van Paramaribo, dat geheel een Hollandsch stadje in de tropen is. De ongemeene vruchtbaarheid van onzen bodem heeft hem getroffen en bij zijn bezoeken aan enkele plantages bewonderde hij de grondwerken die onze voorvaderen in dit polderland tot stand brachten. Ook hij is van oordeel, dat de hoofdrijkdom van Suriname in zijn vruchtbaren bodem schuilt en heeft respect voor de taaie volharding die de Surinaamsche planters aan den dag leggen, in weerwil van velerlei tegenslag.

Waar de heer Kasteleijn en ieder die tot oordeelen bevoegd is, in krachtige immigratie van werkkrachten het aangewezen middel ziet om de kolonie tot blijvende welvaart te brengen, kon hij het slechts betreuren, dat de Regeering in de omstandigheid, dat de planters tijdelijk niet voldoende immigranten aanvragen, aanleiding heeft gevonden geen nieuwe transporten te laten uitkomen. Met het oog op het groote belang van voortgezette immigratie, had z.i. de Regeering die immigratie niet moeten onderbreken, op gevaar af dat voor een deel der immigranten niet dadelijk emplooi bij de gewone werkgevers zou zijn te vinden.”

* * *

„In een openbare bijeenkomst — aldus „De West” van 3 December — heeft de Vereeniging van Bureauambtenaren haar lid Isselt geluk gewenscht met zijne benoeming tot griffier van het Hof van Justitie. Daartoe was tweeërlei aanleiding. Is de benoeming van den heer Isselt een welverdiende onderscheiding, zij is tevens een bemoedigend verschijnsel na de onwelwillende uitlating van minister Pleyte in 1918, die den indruk gaf dat hier geborenen bij voorkeur niet zouden mogen worden benoemd in belangrijke betrekkingen. Gelukkig bleken de volgende ministers een ruimer opvatting toegedaan.

Toch stelde men er prijs op om in het openbaar erkentelijkheid te uiten, nu de daad bij het woord was gevoegd, nog wel door benoeming van iemand die zich in de practijk heeft moeten vormen in een ambt, dat tot dusverre meestal door een jurist werd waargenomen.”

Een uitvoerige beschrijving van het zeer sympathieke feest vindt men in „Suriname” van 3 December.

Ook wij wenschen den heer Isselt geluk met de benoeming.

* * *

In een reeks van interessante artikelen leidt de heer van Ommeren in het blad „Suriname” Jan Fabricius en diens zoon bij de Surinamers in.

Beide heeren hebben het plan opgevat aan Paramaribo een bezoek te brengen. De heer van Ommeren besluit zijn artikelen aldus:

„De beide F.'s zullen dus hun eigen werk voortzetten. F. sr. op tooneelgebied, F. jr. op oorlogsgebied.

Twee interessante figuren, wier kennismaking een voorrecht zal mogen heeten voor onze goede stad. Beiden krachtige, oorspronkelijke geesten, de eene in vollen bloei, de andere nog rijpend.

J. M. VAN KEMPEN & ZONEN

Kon. Ned. Fabriek van Gouden en Zilveren Werken.

VOORSCHOTEN.

FILIALEN te Weltevreden, Rijswijk 17; 's-Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdsteeg 26; Utrecht, Choorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 138. 198

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN 7

:-: Safe-Inrichting. :-:

Ik vertrouw, dat Paramaribo hun een hartelijke ontvangst zal bereiden.”

Nu, daaraan twijfelen we niet. Suriname weet de kunst te eeren.

* * *

In de nummers van 26 en 30 November, 3, 7 en 14 December van hetzelfde blad de beschrijving eener reis naar Hannover — een nederzetting in het district Boven Para — door den redacteur gedaan. Het doel der reis was de directie eener Belgische onderneming bij te staan bij de onderhandelingen ter verkrijging van een deel van Hannover. Men heeft hier waarschijnlijk te doen met het begin eener onderneming, die voor Suriname van groot belang kan worden. Maar het zijn alweer vreemdelingen die de zaak op touw zetten. Het Nederlandsche kapitaal houdt zich afzijdig. Er zal een tijd komen dat men daarover berouw heeft.

* * *

„Suriname” van 10 December schrijft:

„De heer H. v. d. Voet, die geregeld specimina uit de Surinaamsche fauna aankoopt voor de diergaarde te Rotterdam, is op dit oogenblik in het bezit van een boschhond, een zeldzaam voorkomend dier. Zijn vorm is die van een huishond — doch de kop is spitser — ook blaft hij niet. 't Diertje is in enkele weken reeds zoo tam geworden, dat het als een gewone hond rondloopt en zich aan zijn baas gehecht heeft. Feitelijk voor de diergaarde bestemd, denkt de heer v. d. V. het als huisdier te houden.”

Wij weten niet welk dier dat zijn kan. Een foto ware ons zeer welkom. Een hond, die niet blaft! Wat zou het een zegen zijn voor Paramaribo, als men door kruising met den huishond een ras kon verkrijgen dat niet blaft.

* * *

Naar „De Surinamer” meldt, heeft dr. Stahel, plantkundige bij het Dep. van Landbouw in Suriname, telegrafisch van den Minister van Landbouw een aanbieding ontvangen om als professor in plantenziekten aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen te worden benoemd.

Zooals dr. Stahel het blad mededeelde, heeft hij nog geen beslissing genomen.

* * *

Blijkens een artikel in „De Surinamer” wenscht het R. K. Centraal Bureau voor Onderwijs en Opvoeding ook de koloniën binnen de sfeer van zijn werkkring te betrekken.

Z. D. H. Mgr. Th. van Rosmalen heeft hieraan zijn volle goedkeuring geschonken en den Weleerw. pater H. Ruyter, inspecteur van het R. K. onderwijs te Paramaribo, als vertegenwoordiger van het instituut aangesteld.

Het ligt in de bedoeling om, zoodra de in Suriname geldende wettelijke bepalingen behoorlijk zijn verwerkt, een speciaal nummer van de mededeelingen voor de koloniën het licht te doen zien.

Curaçao.

Ondanks de voortvarendheid van den Gouverneur, die met loffelijken ijver zich er op toelegt, een eigen oordeel zich te vormen, laten tal van maatregelen, die in voorbereiding zijn, wel wat lang op zich wachten. Wij wezen reeds op de herziening der ambtenaarssalarissen, die commissoriaal gemaakt is. De plannen tot reorganisatie der politie maken nog een punt van overleg met Den Haag uit. En van de belastingherziening hoort men ook al niet veel.

Echter vinden wij in „*Voz di pueblo*” van 6 Dec. l.l. een ingezonden stuk, waarin wordt meegedeeld, dat de daartoe benoemde commissie onder eenige handelaren een ontwerp-tarief van invoerrechten heeft laten rondgaan „met de vraag of zij zich kunnen vereenigen met verhooging van invoerrechten,

POSTCHEQUE & GIRODIENST

Postcredietbrieven bieden voor rekeninghouders gelegenheid om doorloopend in het geheele land bij **alle** kantoren der posterijen geld op te nemen.

Zij hebben voor anderen dan de rechtmatige houders geen waarde. Verlies of ontvreemding berokkent geen schade.

Met een postcredietbrief is men nooit verlegen om geld. Men kan overal terecht. 128

DE ALGEMEENE SPAARVERZEKERING

ANNA VAN SAXENPLEIN 3

'S-GRAVENHAGE

Opgericht ....1907....

Coöperatief Spaarsysteem

Alléén in 1919 werd ingeschreven voor **Drie Millioen Gulden**

VRAAGT GRATIS BROCHURE! 199

UTRECHTSCHE BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20 **UTRECHT**

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en Inbraakvrije bewaarkluis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW, W. RIJKSEN Gzn. 211

216a

= HAARLEMSCHE = BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER BEVERWIJK, BLOEMENDAAL EDAM, HILLEGOM, HOOFDDORP, LISSE, PURMEREND IJMUIDEN, ZANDVOORT..........

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

MARX & Co.'s BANK

ROTTERDAM: Zuidblaak 56. **'s-GRAVENHAGE: Kneuterdijk 13.**

Belast zich met **incasseeringen** op het Binnenland en Buitenland.

Koopt en verstrekt **wissels en cheques** op het Buitenland.

Verstrekt **handelscredieten** tegen zakelijk onderpand.

Bezorgt telegrafische **uitbetalingen.**

Belast zich met de uitvoering van **Effecten-orders.**

Verhuurt aan hare clientèle **Safe-loketten.**

Neemt gelden **à deposito** tot wekelijks te annonceeren rente. 59

Adverteeren doet verkoopen.

Bevelen ons beleefd aan voor levering van alle soorten .Brandstoffen.

N.V. Brandstoffenhandel v.h. F. BREURE & ZOON
Telefoon H. 1880 en H. 3331
Waldeck Pyrmontkade 88 - Den Haag 123

Stookt onze 1e soort ZWARE TURVEN EN TURFBRIKETTEN ...

welke een der middelen is die een aanzienlijk bedrag kan opbrengen." Eenige artikelen worden met 2 %, andere met 7 % en weer enkele met 12 % verhoogd. Door de verhooging van het invoerrecht op artikelen, die nu 3 % betalen en voor het grootste deel aan vreemdelingen verkocht worden, vreest de schrijver van het ingezonden stuk, dat de prijs daarvan niet aanzienlijk lager zal zijn dan in het eigen land dier vreemdelingen, behalve van zeer enkele artikelen, die wel met 10 % kunnen belast worden.

* * *

Immers door de gewoonte om in den handel alle artikelen tegen ronde sommen (90 cent, ƒ 1.—, ƒ 1.12½, ƒ 4.—, ƒ 4.25, ƒ 4.50) aan te bieden, zal eene verhooging van 2 %, zeg 3 % op 5 % de kooprijs brengen op een ,,gebroken bedrag (ƒ 4.08, ƒ 4.33 of ƒ 4.59), waaraan men niet gewend is, en nu zal de handelaar, die zaken wil doen...... die 2 % maar moeten prijsgeven. Aldus de inzender, die uitrekent, dat bij eene algemeene verhooging van 2 % een handelaar, die voor ƒ 50.000 invoert, uit zijn winst ƒ 1000.— aan den fiscus zal moeten afstaan. In een ander land zou de handelaar misschien iets anders doen, om aan die gebroken bedragen te ontkomen.

* * *

Wij laten hierop volgen, wat de *Amigoe di Curaçao* schrijft over ,,Blijvende duurte":

Met instemming hebben wij onzen geachten collega ,,Boletin Com" zijn redelijke ,,Waarom" vraagjes hooren uiten. Waarom, vragen we met het blad, blijven de in tijden van schaarschte en duurte verhoogde levensmiddelenprijzen op dit trapniveau, nu goedkoopte en overvloed reeds hun lachend gelaat vertoonen? Is het billijk, nu het meel van 18 tot op 10 dollar is betaald, nog denzelfden prijs van 6 cent te blijven betalen en thans, nu de regen aan de droogte voor een tijd den scepter heeft ontnomen, nu buiten alles groen uitziet, nu koeien en geiten weer voedsel kunnen vinden, nog den uitbuitingsprijs van 90 cent te blijven vragen voor een kan melk waarvoor men vroeger 25 cent neerlegde. Jan Publiek is er goed voor, zullen vele verkoopers denken en de onrechtvaardige, egoïstische methode om Verhoogen met een motor doch Verlagen met een pontje te zenden, viert nog maar te dikwerf ook hier op Curaçao hoogtij. Wij hopen, dat het antwoord op deze ,,Waaroms" liever niet met de pen zullen worden gegeven, doch daadwerkelijk door een billijke prijsverlaging in het algemeen belang der consumenten, die het dure leven toch reeds zoo pijnlijk rantsoeneert. Met genoegen zagen wij daarom de advertentie van de broodbakkerij ,,La Concordia", die hierin een goed voorbeeld geeft. Als één schaap over de brug is......

Autobussen.

De ,,Achilles", Dinsdag van New-York aangekomen, bracht de zoo lang verwachte autobussen mee, die aan onze stad en sommige buitendistricten een meer modern aanschijn zullen geven. In verschillende opzichten zijn wij er dan zelfs bij onze vroegere vaak asthmatische tram bij vooruitgegaan. Hopende, dat een spoedige ingebruikname met vastgelegd rijplan tot de gebeurtelijkheden der eerstkomende dagen mag behooren, wenschen wij den ondernemer alle succes toe.

In verband met hetgeen de laatste dagen de ronde deed over het alternatief: vrijstelling van invoerrecht of onmiddellijke doorzending naar Colombia, vermelden wij een genomen Bestuursbeslissing, waaruit het niet-belast zijn der bussen, doch wel der reservedeelen blijkt; dit laatste om misbruiken te voorkomen. *(A. d. C.)*

Maritiem bezoek.

Gedurende de dagen 8, 9 en 10 Februari zal ons eiland het hooge bezoek ontvangen van een Amerikaansch eskader, bestaande uit een groot oorlogsschip en 3 of 4 kleinere. Waarschijnlijk maakt dit eskader deel uit van de flottilje, die in de komende maanden West-Indië bezoekt en is aangeduid als de laatste vlootdemonstratie van president Wilson. *(A. d. C.)*

Havenverkeer.

Donderdag (2 Dec. l.l.) was het weer een kleine vlootrevue in onze haven. Vóór 9 uur waren binnengekomen de *Asian*, de *Merida*, de *Stuyvesant*, de *Philadelphia* en de *Spes*, terwijl reeds vastgemeerd lagen de *Apalachee*, de *Tosto*, de *Diana*, de *Atlas* en de *Achilles*. Bij elkander een tiental schepen. Het zou wel aardig zijn, wanneer bij zulk een gelegenheid 'n photo werd genomen van onze haven, om dit beeld van druk verkeer te voegen bij de niet overvloedige collectie interessante ansichten van Willemstad en zijn belangrijke haven.

Korte Berichten.

De *West-Indische Kalender* voor 1921, uitgave van de West-Indische Kamer, ligt voor ons. Een aardig stuk werk. Alle maandbladen bevatten nu een verschillende foto en daaronder heel mooie van de Benedenwindsche eilanden. Met onze opmerkingen, verleden jaar gemaakt, is in alle opzichten rekening gehouden, althans daarin is voorzien. Alleen wordt thans gesproken van de rechtsmacht in ,,burgerlijke strafzaken", eene contradictio in terminus, terwijl de belangrijke mededeeling is opgenomen, dat de gouvernementssecretaris ambtenaar van den burgerlijken stand is, waartegenover nog gewichtiger berichten vervallen zijn. Nog eenige kleine opmerkingen. Is het parket van den procureur-generaal bij het Hof van Justitie eene afdeeling van algemeen bestuur? Dan zeker een van zeer bescheiden omvang. En wat heeft deze ambtenaar met den voogdijraad te maken?

De cijfers der ,,financieele verhouding der koloniën tot het Moederland" zijn, wat Curaçao betreft, na 1915 geen cijfers der ,,Koloniale rekeningen", maar begrootingscijfers.

Het blad *El Heraldo* heeft, meenen wij, opgehouden te bestaan.

Te Nijmegen is overleden de heer J. H. M. Ellis, officier van gezondheid 1e klasse O.-I. L., tot voor kort chef van den militairen geneeskundigen dienst in Curaçao.

Aan den onderwijzer F. Stel is eervol ontslag uit den dienst verleend.

* * *

VERBETERING.

Nederland—Venezuela.

De Aves-eilanden.

Een aantal verbeteringen in deze stukjes in de laatste twee nummers van ons blad is noodig.

In No. 53 leze men

op bladz. 11: generaal Brion, in plaats van: generaal Briou;

op blz. 12: firma J. A. Jesurun en Zn., in plaats van: firma J. A. Jermun en Zn.; Guzman Blanco, in plaats van: Guzucau Blanco; Gouverneur Wagner, in plaats van: Gouverneur Maguer.

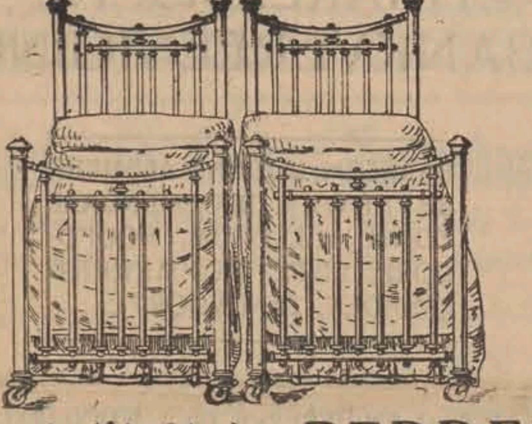
In No. 1 moet de veronderstelling van Hamelberg luiden: ,,dat de scheidsrechter de Aves-eilanden tusschen Bonaire en de Roques-eilanden zou verward hebben met het Aves-eiland bij *Saba*." De hoogleeraar, van wien aan het slot sprake is, is natuurlijk prof. Boeke.

Mr. Corporaal deelt ons nog welwillend mee, dat op den ruimsten Engelschen Atlas, Philip's Record Atlas 1920, blz. 111, het eiland staat opgegeven als *Britsch*, terwijl, zooals de heer Corporaal op blz. 190 en 191 van zijn boek meedeelt, uitgemaakt is, dat het eiland Venezuelaansch is en Engeland reeds eenmaal verontschuldigingen heeft moeten aanbieden voor het landen van troepen.

GENEESKUNDIG ONDERZOEK
vóór het 70
HUWELIJK
Voorstanders hiervan, op het punt van trouwen, kunnen op kiesche wijze hun doel bereiken door als bruidsgeschenk aan te bieden een polis der
NILLMIJ ...van... 1859
Jaarpremie voor f 5000.- uit te keeren op 65 jaar, of eerder bij overlijden, voor 'n 25-jarige f 106.50
's GRAVENHAGE, Veenestr. 1, Tel. H 1389
AMSTERDAM, Weteringschans 100, Tel. Z 8793

Instituut ,,VAN WIJNGAARDEN",
Neutrale School voor M.U.L.O Jongens en Meisjes.
2de Schuijtstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 188
Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

W. J. M. SIMONIS
voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.
GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.
TELEFOON H. 2120 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN
Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste. 1
Magazijn geopend van 8½—12½ en van 2—7 uur

J. P. C. NICOLAÏ & ZOON
HOF-KLEEDERMAKERS
Kanaalstraat 2 Telef. H. 3146
's-GRAVENHAGE 239
Hof-, Rijks- en Gemeenteleveranciers

Dansinstituut WEIJNE
vroeger Den Haag
thans ROTTERDAM
Jonker Fransstraat 21
Meest bezochte inrichting door verlofgangers 113

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN
Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONGKONG, SOERABAIA, KOBE en SAN FRANCISCO.
Geregelde stoomvaartdiensten tusschen Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN
(onder Directie der Java-China-Japan Lijn).
Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië en San Francisco.

N.V. ZUID-HOLLANDSCHE MANEGE (v.h. Manege Washington)
THERESIASTRAAT 145 ingang Joh. Camphuysstr. - DEN HAAG - TEL. H. 5306
Moderne rijlessen - Paarden per uur en per maand
Handel in Paarden Luxe Stands en Boxes Tonneaux beschikbaar
87 Dir. J. W. v. d. GUN.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Bij den jaarovergang.

Hoewel wij ons bij de aanwijzing van de saillante punten voor de landen van verre, bij den overgang van 1920 op '21, zeer hebben beperkt en vrijwel alleen de politieke vragen van den dag aan de beurt stelden, is 't overzicht, waarvan wij 't eerste gedeelte gaven in 't K. W. van de vorige week, toch zoo lang geworden, dat wij nog moeten schrappen in hetgeen wij aanvankelijk als vervolg opgesteld hadden en nu als slot geven.

Al volgen Italië en Spanje in het gebied, dat zij in Noord-Afrika als het hunne beschouwen, momenteel zeer ver uiteenloopende stelsels, op stuk van zaken beschouwen zij beiden hunne provincie over-zee als een vervelenden lastpost, waarmede zij geen raad weten. Italië zoekt de oplossing in Tripolis, door de verst mogelijk uitgestrekte onthouding, zonder zich geheel terug te trekken. Spanje heeft daarentegen een legermacht naar Marokko gezonden, die zoo ver het land ingetrokken is als geen Spaansche afdeeling het voor deze deed. Maar de kans is groot, dat Italië in 't beperkte kustgebied en Spanje in zijn vooruitgeschoven positie in 1921 ondervinden zullen, dat de zwarte strijder een meester is in de guerrila. Beiden gunnen hun Afrikaansch brokstuk niet aan een andere mogendheid, maar beiden missen de volharding en 't doorzicht om er zelf rust en vrede te brengen, en daardoor blijven beiden offeren, offeren geld en menschen, zonder uitzicht op uitkomst in afzienbaren tijd.

En hoe die volharding er noodig is en blijft, ook na het bereiken van mooie uitkomsten, leert Algerië, waar het Fransche bestuur negentig jaren inwerkt, waar sedert geruimen tijd de inheemsche bevolking zich aan de vreemde overheersching aangepast scheen te hebben, en waar nu toch, vooral in de binnenlanden, een staat van verwildering begint te ontstaan, die zorgwekkend wordt genoemd. Meer rechten, meer aandeel in de bestuurszaken is de politieke eisch; een slechte oogst, door langdurige droogte, maakt de gemoederen ontvankelijk voor opruiende propaganda. Diefstal, roof, afpersing worden al brutaler uitgeoefend. De Arabische vos heeft niets van zijn streken verloren. De bestuursmaatregelen zijn onvoldoende. De kolonisten en de goedgezinden onder de bevolking vragen dringend om bescherming. De regeering in 't moederland heeft al trachten te helpen, maar zij zit zoo in alle richtingen in moeilijkheden, dat zij schier wanhopig uitroept: ook gij Algerië!

Marokko blijft mede van Frankrijk offers vragen, maar daar past generaal Lyautey stelselmatig de leer toe: „wie langzaam gaat, gaat zeker, mits dit bewust en krachtig worde doorgevoerd.” De resident-generaal weet het vertrouwen van het anders zoo ongeduldige Frankrijk te behouden, en hierdoor brengt elk jaar Marokko inderdaad nader tot de algemeene bevrediging, maar 't duurt lang.

België heeft in zijn groote kolonie, Kongo, het twijfelachtige voorrecht gehad van de eerste groote koloniale ambtenaarsstaking aan de wereld te kunnen vertoonen. Het toeval wilde, dat de minister van koloniën Franck juist ter plaatse was om zich in de koloniale toestanden in te werken. Of de troebelen bevorderlijk zijn geweest aan het verkrijgen van een helder inzicht is aan rechtmatigen twijfel onderhevig. De opgedane ondervinding heeft Franck niet weerhouden in 't nieuw gevormde ministerie de portefeuille voor koloniën weer te aanvaarden, hetgeen bewijst dat hij het vertrouwen in de toekomst van de Afrikaansche bezittingen niet verloren heeft. Intusschen hebben de door hem aan de ambtenaren gedane toezeggingen dezen blijkbaar niet bevredigd, de gisting is niet bedaard. De minister wil zich houden aan de in Kongo gemaakte afspraak; de ambtenaren schijnen weer nieuwe eischen naar voren gebracht te hebben, en hierover wenscht de minister nu niet, na vier maanden, weer te gaan praten. Daar de Koloniale Raad, zoowel als alle sprekers, die in de Kamer dit onderwerp aangeroerd hebben, het recht van staken door het Europ. personeel in de kolonie ontkend hebben, hangt een donkere, dreigende wolk boven Belgisch Afrika bij den aanvang van 't nieuwe jaar.

Voor Fransch Guyana meenen wij te moeten wijzen op de gunstige uitkomsten met een geregelden vliegdienst verkregen. De gemeenschap van de kust met de placers, die 't diepst in 't binnenland liggen, geschiedt in 1 uur 40 min., terwijl de overtocht te water 10 dagen in beslag neemt. Niet alleen personen- en postvervoer wordt er door bezorgd, maar ook 't transport van goederen, die bij kleine hoeveelheden een groote waarde vertegenwoordigen; genoemd worden goud, rozenhout-essence en zelfs balata. Navolging van dit voorbeeld is voor onze kolonie Suriname zeker de overweging waard.

1920 bracht het herstel der diplomatieke betrekkingen van Nederland met Venezuela. Nederland zal er worden vertegenwoordigd door een consul-generaal met een persoonlijken titel van buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister, met Caracas als standplaats, terwijl 10 consulaire posten onder hem zullen ressorteeren. Moge dit een tijdperk van goede verstandhouding inluiden, dat ook aan onze koloniën in de West ten goede zal komen.

Niettegenstaande de wijze waarop Amerika orde bewaard heeft op Haïti en op Cuba aanleiding heeft gegeven tot beschuldigingen van te ver gaande hardhandigheid, schijnen bewoners van Cuba zich nu toch weer tot de regeering van de Ver. St. gericht te hebben, om den goeden gang van zaken op dreef te helpen. Generaal E. H. Crowder gaat er heen om de wegens de verkiezingen gerezen moeilijkheden te onderzoeken en zoo mogelijk door minnelijke schikkingen te vereffenen. Zoo mogelijk; blijkt dit niet mogelijk, dan zullen de Ver. St. zich wel niet onverrichter zake van Cuba terugtrekken.

Onder de verhalen, welke over de toestanden in Haïti de ronde doen, komen er ook voor, die de nadere bemoeienis van de Ver. St. met dit eiland waarschijnlijk maken. Zoo zou het kannibalisme er nog toepassing vinden en zouden met namen genoemde Amerikanen daarvan de slachtoffers geworden zijn.

't Was als een goed besluit van 1920 te beschouwen, dat de Nederlandsche regeering met een wetsontwerp kwam tot toekenning van een voorschot ten behoeve van een stoomvaartverbinding tusschen Nederland en Zuid-Afrika. De naam van de firma van der Eb en Dresselhuys te Rotterdam, die den stoot heeft gegeven tot de oprichting van de „Holland—Zuid-Afrika-lijn”, is ook door een initiatief in andere richting bij dezen jaarovergang te noemen. In hetzelfde bureau is het plan uitgebroeid, waardoor Nederland een mooie taak in Spitsbergen op zich genomen heeft.

Hier wordt door ons land aangewezen, hoe relatiën van voorheen weer aangeknoopt kunnen worden, zonder in gehaspel te treden over souvereiniteitsaanspraken. In gemeenschappelijk, internationaal overleg heeft de diplomatie de souvereiniteit over Spitsbergen aan Noorwegen toegewezen. Den Noren latende wat der Noren is, hebben echter energieke Nederlandsche handelsmannen de ontginning der steenkolenlagen van 't eiland, waaraan vele Hollandsche herinneringen verbonden zijn, durven aan te pakken. 1920 heeft daardoor in practisch resultaat beloften gegeven, die in 1921 nader uitgewerkt zullen worden.

Tot besluit nog een gunstig bericht over Centraal-Azië.

Nadat in October reeds een gerucht melding gemaakt had van een verzoek door den Emir van Afghanistan tot de regeering van Britsch-Indië gericht, om tot een verdrag te komen, is dit thans in zoover tot werkelijkheid geworden, dat er een missie naar Kaboel vertrokken is en in 't laatst van December de grens zou overschrijden.

De vorderingen door de Bolsjewiki in Bokhara gemaakt, vergden eenerzijds groote omzichtigheid, maar zetten anderzijds tot spoed aan om tijdig tot overeenkomst te komen. De commissie is samengesteld uit de heeren Dobbs, leider, die vroeger lid is geweest van andere zendingen naar naburige inlandsche staten, Pears, doorkneed in Indo-Afghaansche aangelegenheden, Acheson en kolonel Muspratt, benevens Nawab Sir Shams Shah als Indisch lid.

Alles samen genomen biedt 't overzicht niet veel verheffends, al zijn hier en daar lichtpunten. Gaat 't met de economische kwalen, zooals het met de physieke gegaan is, en zullen wij moeten waarnemen dat, evenals de griep de geheele aarde is rondgegaan, tot bij de Eskimo's in 't hooge noorden en de minst beschaafde stammen in verre binnenlanden, ook de economische epidemieën aanstekelijk van land tot land, van volk tot volk zullen gaan, dan voegen zich nog bedreigingen van algemeene strekking bij de vermelde plaatselijk reeds heerschende misstanden. 1921 belooft dan zóó weinig goeds, dat de uitkomst bezwaarlijk anders dan meevallen kan. Dit moge de troost van den wijsgeer zijn.

WISBRUN & LIFFMANN.
Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.
DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
BALARTIKELEN. 4

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”
AMSTERDAM.
PASSAGIERSDIENST
van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA, SEMARANG en SOERABAIA. 60

MAISON H. SIMONS
Mantel- en Costuummagazijnen 159
13 HEULSTRAAT DEN HAAG NOORDEINDE 17a
zijn steeds voorzien van het Nieuwste op het gebied van
DAMESKLEEDING
GEREED EN OP MAAT
Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSEN.
Eenig adres: Koninginnegracht 1p.
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage. 179
Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852
Auto's voor Trouwgelegenheden
... ... en Maand-Auto's ... ...
Dag en Nacht geopend

HOFLEVERANCIERS.
Wed. H. RAHDER & ZOON
Wijnhandelaren
Filiaal: 's-Gravenhage Heemskerckstr. 1a Tel. H. 3493.
Hoofdkantoor: Amsterdam Binnenkant 25 Interc. Tel. 389.
Filiaal: Arnhem N. Plein 15 Tel. 280.
Filiaal: Gorinchem O. Vischmarkt Tel 61. 108
Prijscouranten worden op aanvrage gaarne toegezonden.
Voor Export speciale conditiën.

WANNEER GIJ
Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar 178
Kleermakerij „UNICUM”
Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG
De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Adverteeren doet verkoopen.

ROTTERDAMSCHE LLOYD
Directie: WM. RUYS & ZONEN - ROTTERDAM 21
Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL
LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Koninklijke West-Indische Maildienst
11 Amsterdam
Passagiersdienst
naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

International Electric en Machine Cy
V/H R. GEERAERTS-REUTER
Licht Kracht Zwakstroom INSTALLATIEN
's-GRAVENHAGE Prinsestr. 6a, Tel. H. 8093
LEIDEN. Mare 70, Tel. 1118

Techn.-Bur. K. F. HENNEMAN
Atjehstraat 68-70 DEN HAAG Telefoon H. 245
Electriciteit - Gas - Water - Centrale Verwarming - Sanitair - Drijfwerken - Machinerieën - Smederij - Instrumentmakerij 113
Speciaal ingericht voor Techn. Bakkerij-Installatiën

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN en bij alle Boekhandelaren verkrijgbaar:
De Indische Rijsttafel.
Recepten van een Indisch Kokki.
BEWERKT VOOR HOLLAND DOOR
FRANÇOIS BLOM,
Schrijver van „De Moderne Kookkunst"
3DE DRUK.
Prijs: ingenaaid . . . f 0.75

OLYMPIA THEATER 72
Prins Hendrikplein 3 - Tel. H. 9521
Deze week ALLEN naar het Olympia Theater.
2 Hoofdfilms.
DE OPERAZANGER.
Levensdrama in 4 acten.
De Film wordt begeleid met Zang door een der eerste Operazangers van den Haag.
DE EENZAME RUITER.
Sensationeel Wild-West Drama in 5 acten.
In de Hoofdrollen LEE WILLIS en ROY STEWART
Verder uitgebreid Programma.
Bespreekt tijdig Uw plaatsen.
Zondagmiddag Matinée.

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN"
Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM
Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa
Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ AMSTERDAM—ROTTERDAM. 156

Britsche aanbeveling van Duitsche knuppel-politiek.

Captain Lyng heeft een boek geschreven over Duitsch Nieuw Guinea; het daarin uiteengezette oordeel van den Britschen schrijver over de door Duitschland daar gevolgde politiek wordt door het te Melbourne verschijnende „Steads Review" als volgt weergegeven:

Zoodra de blanken niet meer door den inboorling gevreesd worden, breken moeilijke tijden voor hen aan. De stokslagenstraf is dan het middel om tucht af te dwingen. De inboorlingen moeten òf mee vooruit, òf ten ondergaan. De eenige manier om ze mee vooruit te doen gaan, is hen tot arbeid te dwingen. Dit wordt verkregen door een hoofdelijke belasting op te leggen, welke terugbetaald wordt aan degene, die voor een Europeaan arbeidt, of met behulp van de stokslagenstraf, dan wel door gereglementeerde arbeidsdwang.

Niettegenstaande de doorsneeplanter geen philantroop is en hoewel de groote afstanden, waarop de plantages van elkander gelegen zijn, contrôle van bestuurswege zeer bemoeilijken, zoo zou toch de afschaffing van de slagenstraf een verkeerde zwakheid tegenover den inlander zijn en een onrecht tegenover den blanke, die het pionierwerk verricht.

De philantroop, die, bij een bezoek aan 't oosten of aan de tropen, ziet hoe de gekleurde arbeider geslagen en uitgebuit wordt vòor een schamel loon, voelt een natuurlijk gevoel van afkeer in zich opkomen; wanneer hij daar echter vijf jaren gearbeid heeft, zal hij tot hetzelfde inzicht gekomen zijn als de planter. Vraagt hij zich af: Waarom was Duitsch Nieuw Guinea in een zooveel beteren staat van ontwikkeling gebracht dan het door Australië beheerschte Papoea-gebied? Dan zal hij als antwoord vinden: omdat de Duitschers een doortastende tucht over de inboorlingen uitoefenden.

Kapitein Lyng gelooft niet aan de mogelijkheid om door een andere handelwijze tot een goede uitkomst te komen, en negen tienden der blanke bevolking zouden zijn inzicht deelen.

Tot zoover de aanhalingen uit „Steads Review". Wij weten niet waarover ons meer te verwonderen, over de gevoellooze aanbeveling door een Engelschman van de Duitsche Prügel-politiek, dan wel over het feit, dat de Deutsche Kolonialzeitung (van 20 December) deze beschouwingen op hare beurt weer met glundervreugde aanhaalt, met een: Wir geben daraus folgenden Auszug, der in die Sammlung von feindlichen Anerkennungen unserer Kolonialpolitik gehört.

De Duitsche politiek, van het heffen van een persoonlijke belasting, die daarna als arbeidsloon in zoo karige mate wordt teruggegeven, dat het een „kümmerliche Entlohnung" wordt genoemd; de Prügelstrafe, eigenmachtig toegepast door planters, die niet aan philantropie lijden, buiten mogelijk toezicht zelfs van de bestuursambtenaren; dwangarbeid; entweder vorwärtskommen overeenkomstig de begrippen van den Prügelpflanzer, oder untergehen; dit alles als stelsel erkend, in den voormaligen bestuurder bewonderd en voor den nieuwen bestuurder aanbevolen als het eenige doeltreffende.

Moet de mandaatgever, de Volkerenbond, hierop niet gewezen worden?

Mutaties van 5 tot 12 Jan. 1921.

Nieuwe Begunstiger.

N.V. Cultuur-Maatschappij „Lawoe", Sragen, ƒ 100.—.

Nieuwe Leden.

S. Kortleven, Cand. Ind. Ambt., Stationsstraat 24, Maassluis, ƒ 5.—.
A. B. Cohen Stuart, Hooge Naarderweg 23, Hilversum, ƒ 5.—.
D. L. E. Blankstein, 1e Off. K. P. M., Weltevreden, ƒ 10.—.
P. E. Maier, Dir. Off. v. Gez., Padang, ƒ 5.—.
A. W. Cramer, Dir. Off. v. Gez., Padang, ƒ 5.—.
D. van den Berg, Kapt.-Adj. Inf., Padang, ƒ 5.—.
F. D. Jansen, Off. van Gez., Padang, ƒ 5.—.
S. Steenhuizen, Off. van Gez., Padang, ƒ 5.—.
J. J. A. van Winsen, Mil. Apoth., Padang, ƒ 5.—.
A. C. de Bruijn, Kapt.-Adj. Inf., Padang, ƒ 5.—.
K. W. K. Leeksma, Luit. Inf., Padang, ƒ 5.—.
R. B. van Dijken, Luit. Inf., Padang, ƒ 5.—.
J. F. Hora Siccema, Adm. ondern. „Batoe Djamoes", Sragen, ƒ 30.—.
P. S. Clignett, Adm. ondern. „Kedawoong", Sragen, ƒ 30.—.
G. Bakker, Kapt. Inf., Ngawa, ƒ 5.—.
P. B. van Staden ten Brink, Kapt. Inf., Ngawa, ƒ 5.—.
S. J. Rikkers, Apoth. firma van Gorkom en Co., Djokja, ƒ 10.—.
F. J. G. van Emden, Referend. Dep. van Financiën, Den Haag, Columbusstraat 217, ƒ 5.—.
Mevr. E. Staal v. Holstein-v. Vloten, Apeldoornsche straat 4, Arnhem, ƒ 5.—.

Afschrijven.

Carpentier Alting, gepens. Luit.-Kolonel, Weltevreden, Djamboelaan 36.
J. Visser, gep. Generaal, Helenastraat 1, Den Haag (overl.).
Koloniaal Instituut, afd. Handelsmuseum, Plant. Prinsenlaan 17, Amsterdam.
Ph. J. van der Veen, Raadhuisstraat 6, Amsterdam.
Th. H. L. Arntz, v. Welderenstraat 124, Nijmegen (overl.).
J. Boersma, Laan v. N. O.-Indië 258, Den Haag.
Ph. v. d. Linden, Firma Peereboom, Groote Markt 5, Breda.
J. A. v. d. Loeff, Wassenaarscheweg 35, Den Haag (overl.).
R. H. Wierdeman, Ceintuurbaan 394, Amsterdam.
Th. J. Roes, Achterom 15, Delft.
J. M. v. Oostrom Soede, Groede (w. Z. Vlaanderen).
J. Schlüter, Hotel de Abdij, Middelburg.
O. Reinsberg, Groote Houtstraat 67, Haarlem.
J. v. d. Werff, Rijksweg 135, Schoten.
H. van Wijk, Dir. de Nieuwe Kroon, Apeldoorn.
J. C. C. Nijland, Boschdijkstraat 51, Den Bosch.
C. C. F. van Baak, Groot Hertoginnelaan 225, Den Haag.
Mevr. Beets-Toorop, Valkenboschlaan 264, Den Haag.
Mevr. Salmon Vasdiaz, 2e Schuytstraat 55, Den Haag (overl.).
Mordy, S. L. Maduro, Curaçao (overl.).
Leijba, Curaçao (overl.).
A. Mieremet, Weltevreden (Indië), behoorde laatstelijk tot de afd. Utrecht.
W. A. Schneider, Julianalaan 1, Rijswijk (overl.).

Wederom Lid.

R. F. Sordam, Paramaribo (Suriname).

Adresveranderingen.

C. J. Feith, van: Cheribon naar: Balistraat 20, Soerabaya.
P. A. Moorrees, Den Haag, van: Laan van Meerdervoort naar: Plein 22.
Mr. E. H. Bergsma, Bedum, naar: Djokjakarta (poste restante), ƒ 5.—.
J. D. Houtzager, Den Haag, van: Imhoffstraat 3 naar: Laan van Meerdervoort 249.
W. F. A. Hakker, Leiden, van: Oude Singel 140 naar: Parkstraat 61.
J. H. Statius Muller, Den Haag, van: Valkenboschkade 646 naar: Leiden, Hoogewoerd 165a.
Th. M. A. H. Kockelkoren, Den Haag, van: Regentesselaan 97 naar: Bandjermasin (Borneo).
F. v. d. Bont, Nijmegen, van: St. Annastraat 207 naar: Weltevreden (Bouwkundig Hoofdbureau S.S.).
J. Remiers, Red. Cultura, Wageningen, van: Lawick Allée 5 naar: Burg. Reigerstraat 83, Utrecht.
A. J. H. Nannink, Den Haag, Adelheidstraat 48, naar: Indië.
J. W. J. van Zwol, Velp, naar: Weltevreden (Departement B.B.).
H. W. K. v. Ingen, Haarlem, van: Maria-Stichting naar: de Johannes de Deo-Stichting, Maarten van Heemskerkstraat.
C. W. L. Cohen, Hoofdcommies P. T. en T., van: Medan naar: Djocdja.
J. de Clercq Zubli, Assistent-Resident, van: Magelan naar: Pati.
G. L. v. Zuylen, Assistent-Resident, van: Indramajoe naar: Brebek.

Blijft Lid.

Dr. J. Sack, Haarlem.
W. Bekker, Luit.-Kol. b.d. (nieuw adres: Embong Malang 70, Soerabaya).

Op peil gebrachte contributiën.

A. M. Hens, Resident van Bandjermasin.
D. F. Pronk, Controleur B.B., Medan.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
Geregelde mail-, passagiers- en vrachtgoederendienst
tusschen de havens in den Nederlandsch-Indisches Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië.
Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia. 112

N. LOEB - DEN HAAG
NOORDEINDE 109-111
KLEEDING EN MEUBILEERING
OP TERMIJNBETALING 173

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
hoek Valeriusstraat. 177
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Ruime keuze. Nieuwste Modellen.

G. KERNER & Co.
Opgericht 1890 te Soerabaya.
STATIONSWEG 78 DEN HAAG
Specialiteit in Indische Uitrustingen
Filialen te Batavia en Soerabaya 49
ALLE LEVERINGEN ONDER GARANTIE.

N.V. HOOGEWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL
Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Juffersstraat 21c - Tel. 1155
Filiaal: 'S-GRAVENHAGE Noordwal 4, Tel. 2461 121
Filiaal: ARNHEM Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging OOST en WEST.
HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. **Jongelieden,** welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk) Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER. Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.01½ frankeerkosten.

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en 0.03 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.) Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR. Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ
Centraal Meubelmagazijn
= „DUINOORD" =
Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624 33
STOFFEERDERIJ MEUBELMAKERIJ

De Haagsche Broodfabriek
„Theario"
Fabriek en Kantoor:
Bilderdijkstraat 139
LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK
met speciale afdeeling
BANKETBAKKERIJ.
De Haagsche Broodfabriek heeft in ALLE deelen van de stad EIGEN WINKELS.
Zij staat sedert 1909 voortdurend onder contrôle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
ORGELS
REPARATIE - STEMMEN - RUILEN
Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN 8
GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Huishoudelijke- en Keuken-Artikelen.

Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN

24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.

Baden en Geysers.

Gas- en Elec. Ornamenten

Haarden en Kachels.

'S-GRAVENHAGE **L. C. JACOBI** SOERABAYA
REGENTESSELAAN 123, Tel. HAAG 1403 Voorh. Chef J. F. CUIJPERS

Verhuur
Huurkoop
Stemmen
Repareeren
Transport.
. . . .

Ibach
Adam
Koch
Kühler
en andere
bekende
merken

PIANO- EN ORGELHANDEL

P. J. VEELO & ZNEN
DEN HAAG
Lange Houtstraat 15B :: Tel. H. 6655

.. WONING ..
INRICHTING 158

Behangerij Stoffeerderij

O. J. STUUT, 'S-GRAVENHAGE
CHARLOTTE DE BOURBONPLEIN 28 - TELEF. 5073

Comestibles - Koloniale Waren

UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT ARTIKELEN EN PRIMA WAREN. 189

Bediening aan huis zonder prijsverhooging

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL
voorheen VAN HOUTEN & Co 165
Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

Manufacturen
Witte Goederen
Karpetten
Loopers
Ledikanten
Bedden
Dekens
Matrassen
Vitrages
Gordijnen

Groote sorteering
Slaapkamer - Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

1

Eenige groote Jaarlijksche
Opruiming

Modemagazijnen
van Bommel
Vlamingstraat 8-10
302 Prins Hendrikstraat 98-106

SPECIALITEIT
Handschoenen

GEBRs HEHENKAMP
Heerenkleermakers
Dameskleermakers
Bontwerkers 34
Lange Voorhout 25

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende examens en ambten, zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook **schriftelijk** in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van **vierhonderd en vijftig geslaagden** worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD,

Oranjeplein 102 - Den Haag
180 Telefoon 6225

P. B. VAN MOORSEL & Co
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag 5
Goedkoopst adres voor het meubileeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank
's-Gravenhage - Winnipeg 69
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. P. COSTER te Winnipeg.